

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVIII

CELOVEC, PETEK, 15. JULIJ 1983

ŠTEV. 28 (2131)

Nasprotujejo dvojezičnemu vrtcu Občinski možje na Bistrici v Rožu se izgovarjajo na deželno vlado

Kdaj se bo nehal znani ping-pong, ki nam že tako preseda? Kdaj bo zveza, kdaj bo dežela, kdaj bodo občine nehale potiskati pristojnosti v manjšinskih zadevah drug na drugega? Na Bistrici v Rožu je v tork zvečer občinski odbor sklenil, da odloži glasovanje o predlogu Enotne liste glede dvojezičnega vrtca, dokler z deželno vlado ni urejeno financiranje tretje, dvojezične vzgojiteljice.

Vprašanje dvojezičnega občinskega vrtca na Bistrici v Rožu že nekaj let zaposluje krajevne dejavnike, ki si na vso moč prizadevajo, da bi od občine dosegli dvojezično vzgojo v vrtcu. Mimo številnih razgovorov z županom in dopisovanjem z deželno vlado so sprožili tudi podpisno akcijo, s katero se je veliko število staršev s svojim podpisom zavzelo za dvojezičnost vrtca. Končno je EL pred kratkim formulirala predlog občini, ki so ga obravnavali na seji v tork, da bi v občinskem vrtcu uvedli dvojezično skupino.

Očitno pri občinskih politikih ni nobene politične volje, da bi dvojezičnost uresnili pri otroški vzgoji,

čprav je občina celo po zakonu o narodnih skupinah dvojezična. Poglavitni argument socialistične večine z županom Baurechtom na čelu je, da ni zakonskih predpisov glede dvojezičnosti vrtcev in da je za financiranje dodatne dvojezične vzgojiteljice pristojna deželna vlada. Argumenti ljudske in svobodnjaške stranke ne bi bili vredni omembe, če ne bi bili značilni za koroške razmere: prva je mnenja, da je v ljudski šoli treba ločiti slovensko in nemškojezične otroke, druga pa bi rada slovensko popolnoma izrinila iz javnosti, medtem ko bi njeno uporabo v domači hiši še dovolila.

Vendar odločilna je socialistična

stranka, ki pa očitno zelo dobro obvlada politiko ping-ponga. Medtem ko je bivši kancler Kreisky na Dunaju prišel do zaključka, da bi moralo biti logično, da je tam, kjer je dvojezična šola, tudi dvojezičen vrtec, deželni glavar Wagner vali pristojnost za vrtce na občine, z izjemo seveda izobraževanja vrtnaric, ki je zvezna zadeva. Občina pa se v tem kompetenčnem karuselu lahko spet sklicuje na probleme s financiranjem in druge težave. Vendar so vsi formalni protargumenti le slaba krinka za politično nepripravljenost. Sicer pa: kateri južnokoroški župan naj se za Wagnerja upa v ogenj po žerjavico? Kateri župan bo kot prvi sprejel politično odločitev in se zavzel za dvojezičnost, če ima zadnje besedo v zadevah manjšine sam deželni glavar? Seveda je treba tako odločitev in pogum zanj zahtevati od vsakega južnokoroškega župana, seveda pa noben župan, sploh socialističen, ne bo šel preko svojega strankarskega predsednika. Ključ je torej Wagner. In njega bo treba spraviti politično tako pod pritisk, da se bo javno in decidirano zavzel za dvojezične vrtce — potem se bodo upali tudi župani.

Deželnozborska delegacija v Sloveniji

Na dvodnevem obisku v Sloveniji se je v četrtek in petek minule tedna mudila 14-članska delegacija koroškega deželnega zbora. Delegacija pod vodstvom prvega predsednika Josefa Schantla je obiskala skupščino občine Kranj in se nato v Ljubljani pogovarjala s slovensko skupščinsko delegacijo pod vodstvom predsednika Vinka Hafnerja. V Ljubljani o koroški gostje obiskali tudi Cankarjev dom in skupščino mesta Ljubljana.

Drugi dan obiska si je koroška delegacija ogledala luko Koper, kobilarno v Lipici in vinsko klet Dobrovo v Goriških brdih. Teme pogovorov ob tem prvem obisku kake koroške deželnozborske delegacije v Sloveniji so bile medsebojno gospodarsko sodelovanje, predvsem kar zadeva transportno dejavnost in pomen koprške luke za koroško gospodarstvo, dotaknili pa so se tudi gradnje karavanskega predora, za katero so slovenski politiki zelo zavzeli in tudi sporočili, da potekajo glede finansiranja pogajanja z zahodnonemškimi bankami. Na obeh straneh so

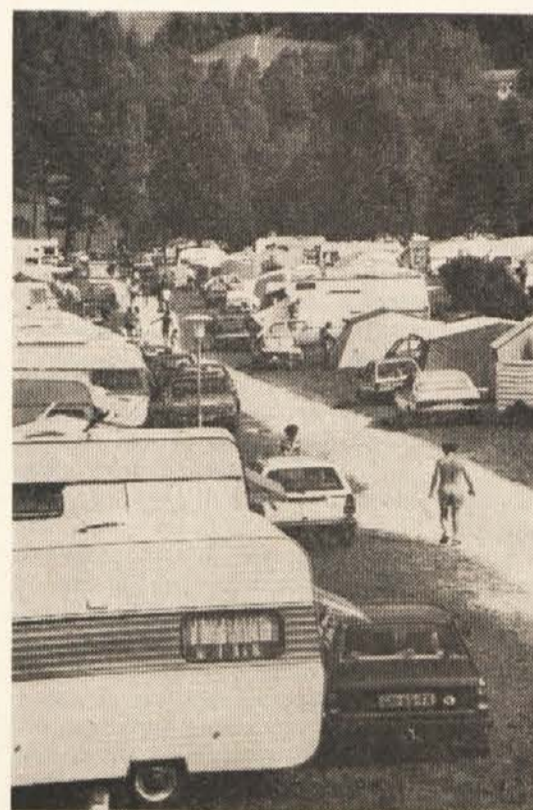
poudarili pomembnost obiska in se zavzeli za hitro reševanje vprašanj v zvezi s krepitvijo sodelovanja. Kot je razvidno iz poročil, je bilo govora tudi o problematiki slovenske manjšine na Koroškem.

Zakaj slovenska sredstva javnega obveščanja na Koroškem niso bila povabljeni na poročanje o tem prvem obisku koroške deželnozborske delegacije v Sloveniji, najbrž ni osrednje vprašanje. Posreden odgovor na to daje deželni poslanec Moik v komentarju v Volkszeitung, ko govori o tem, da je pri obisku šlo tudi za to, da se pokaže, „da dobri stiki s sosedi niso monopol neke določene skupine“. Bolj pomembno je morda, da skušajo koroški politiki povabiti v Slovenijo in izredno prijazni sprejem zdaj tolmačiti sebi v prid. Vsaj med vrsticami je razbrati, da obisk in še druge podobne dogodke jemljejo kot signal, da hoče Slovenija izboljšati svoje sosedske stike na račun slovenske manjšine na Koroškem. Brez dvoma varljivo upanje.

RUSSELLOV TRIBUNAL:

Preiskava o preganjanju Slovencev v Italiji

Russellovo sodišče, znana mednarodna ustanova za zaščito človekovih pravic, je začelo preiskavo o „preganjanju slovenske manjšine v Trstu in drugih italijanskih krajih“, poroča Primorski dnevnik. Sklep je sporočil novinarjem predsednik Russellovega sodišča, jugoslovanski zgodovinar Vladimir Dedijer, ki je v tej zvezi naslovil pismo predsedniku italijanske republike Sandru Pertiniju. „Ko bomo zbrali vse dokaze, bomo odločili, ali vzamemo zadevo v pretres, kot predvideva postopnik naše ustanove,“ je pojasnil predsednik sodišča, ki ima svoj sedež v Beogradu. Dedijer je tudi pojasnil, da spada pismo Pertiniju v redno prakso

Turizem v kampih je v zadnjih letih na Koroškem in drugje v Evropi napredoval najbolj. Hoteli, restorani in penziona so v bolj napetem položaju. Tudi v turizmu so posamezne države bolj in bolj zapirajo v lastne meje — tako kot na drugih gospodarskih področjih. Vsaka država si prizadeva, da bi kar največ njenih državljanov dopustovalo doma, in v ta namen razvija ugodno domačo turistično ponudbo. Vse to zaostruje položaj v mednarodnem turizmu.

Kakšna je trenutna turistična sezona na južnem Koroškem, smo vprašali nekatere turistične delavce. Kaj so nam odgovorili, berite na 2. strani!

uglednega tribunala, kar pa še ne pomeni odprtja formalne preiskave, ki naj bi privedla do procesa.

Opozoril je, da se Russellov tribunal ukvarja še z drugimi primeri kulturnega genocida in je napovedal, da bo oktobra v Zürichu konferenca o vseh oblikah genocida v našem stoletju. Dedijer je dejal tudi, da v okviru sodišča proučuje možnosti sklicanja svetovne konference o vseh sodobnih primernih genocidov, organiziranih in torej namernih ali spontanah oziroma nenasilnih. Med svetovno konferenco, ki naj bi bila po Dedijerjevi želji v Italiji, bi razpravljali tudi o vprašanju slovenske narodne skupnosti v Italiji, med dru-

gim tudi o še spornih dogodkih ob zaključku narodnoosvobodilne borbe in druge svetovne vojne, nad katerimi se pritožujejo in jih pogrevajo določeni italijanski krogi v Trstu.

Slovenska javnost na Tržaškem je pobudo priznanega Russellovega sodišča sprejela z zadovoljstvom, posebej še prebivalci vasi, ki jih je nedavno fašistično rovarjenje neposredno prizadelo. Vendar pa so tudi mnogi, da izgrediv ne bi smela raziskati samo taka pomembna mednarodna ustanova, ki je svojčas pred vsem svetem ožigosala in obsodila vojne zločine v Vietnamu, temveč da bi pričakovali tudi odločnejše ukrepe italijanskega sodstva.

PREBERITE

Mnenje študentov o dvojezičnem abiturient-skem tečaju na trgovski akademiji str. 2

Pogovor z dvornim svetnikom dr. Apovnikom str. 3

Za turiste, ki bodo letovali v Jugoslaviji str. 4

Thomas Pluch o koroškem socializmu „Med štirimi očmi“ str. 5

Občni zbor SPD Obir str. 8

Arhitektura naj služi človeku str. 8

Zveza koroških partizanov — Področni odbor Pliberk
Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku
Zveza slovenske mladine — Krajevno združenje Pliberk
Zveza slovenskih organizacij — Krajevni odbor Pliberk

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

VABIMO NA

4. spominski pohod na Komelj „Po poteh Domnove čete“

KI BO V NEDELJO, DNE 17. JULIJA 1983

Zbirališče je od 8.30 do 9.00 ure pri tovarišu Janku Apovniku na Borovju šte. 32 pri Pliberku [Woroujach bei Bleiburg]. Apovnikova hiša je ob cesti, ki vozi iz Pliberka proti državni meji — Holmec, 2 km pred mejo na razpotju Smarjeta — gostilna Kos.

Odhod od Apovnika bo ob 9.00 uri preko Grabelj in Belšaka do spomenika padlim partizanom na Komelju, kamor bomo prispeli ob 13.00 uri. Tam bo kratka spominska svečanost, potem pa partizanski miting. Za malico in pijačo bo poskrbljeno. Pot pohoda je dolga 7 km v eno smer. Za vse tiste, ki te poti ne zmorejo zaradi bolezni ali starosti, je zbirno mesto pri spomeniku pri Cimpercu. Na pohodu bomo obujali spomine na težke čase naše narodnoosvobodilne borbe in se spominjali vseh tistih, ki so v tem težkem času trpeli in dali svoja življenja za našo svobodo. Na spominski pohod vabimo vse, posebno še naš mladi rod, da se bo še bolj seznanil z našo slavno preteklostjo.

POHOD IN SPOMINSKA SLOVESNOST BOSTA OB VSAKEM VREMENI!

Avstrijski kredit Jugoslaviji

Na Dunaju so minuli teden podpisali sporazum o milijardi šilingov blagovnega posojila, ki spada v okvir mednarodnega programa za konsolidacijo jugoslovanskega gospodarstva. Sporazum sta sklenili Creditanstalt na Dunaju, ki je koordinator konzorcija bank na avstrijski strani (pripadajo mu Länderbank, Girozentrale, BA-WAG, Zentralsparkasse in Genossenschaftliche Zentralbank), in privredna banka Sarajevo, ki je koordinator jugoslovanskih bank. S posojilom naj bi financirali nadomestne dele, potrošno blago, polfabrikate in podobno blago. Jugoslovanska stran bo začela odplačevati posojilo čez 6 mesecev, vrniti pa ga mora v treh letih.

Med tem se je v Jugoslaviji mudil tudi generalni direktor Creditanstalt Hannes Androsch, ki se je v Beogradu pogovarjal z jugoslovanskim finančnim ministrom Jožetom Florjančičem o mednarodnem finančnem položaju in o krepitvi sodelovanja med Jugoslavijo in CA. Na Brdu pri Kranju se je Androsch sestal tudi s predsednikom Ljubljanske banke Metod Rotarjem. Pogovora se je udeležil tudi predsednik slovenske vlade Janez Zemljarič.

Knafel in pasji dnevi

„Diskriminacije nemškogovorečih otrok in ne slovenskogovorečih učiteljev ne moremo več sprejemati.“ Tako Taka naj bo torej smer razgovorov med strankami na Koroškem o manjšinski šolski problematiki. Vsaj po volji predsednika koroške ljudske stranke. Knafel tako za Haiderjem sprejema argumentacijo heimatdienst, s to razliko, da se je zdaj prvič izrecno postavil proti centralnim šolam, tako kot je storil pred njim Mock.

Lahko bi rekli, Knafel je v teh pasjih dneh prevzela vročina.

Lahko bi tudi rekli: samo nemškojezični otroci in učitelji so dejansko diskriminirani, ker v šoli nimajo priložnosti, da bi se naučili drugega deželnega jezika.

Lahko bi nadalje rekli, da se spet enkrat uveljavlja koroški politični avtomatizem, ko stranka za stranko prevzema — seveda nikakor ne protislovenske, bognečaj! — argumente nemških nacionalcev, dokler niso vse tri združene na troedini platformi.

Še najbolj pa bo z Wagnerjem reči: „Hudič naj vzame tiste, ki bodo to poskušali!“ — namreč volilni boj za deželnozborske volitve biti na plečih manjšine. Tako.

P. W.

Kako je z letošnjim turizmom?

Bilanca letnega turizma je odvisna predvsem od glavne sezone, ki je na Koroškem zelo kratka (namreč od tistih šestih tednov med začetkom julija do srede avgusta), nam je v posebnem razgovoru povedal pristojni dr. Dörfler od koroške trgovinske zbornice. Če bo porastel turizem aprila, recimo za 20 odstotkov, se bo to čutilo verjetno manj kot nazadovanje za nekaj pičlih odstotkov v glavni sezoni, je dodal.

Zanimalo nas je, kakšen je trenutni položaj v turističnih podjetjih in na campingih, zato smo vprašali nekatere slovenske rojake, ki so v turizmu aktivni. Na ta način sicer ne moremo dati zaključene slike, vidimo pa posamezne razvojne linije turizma na južnem Koroškem.

Turisti so bolj preračunljivi.

Najprej pa še nekaj splošnih značilnosti današnjega turizma. Kot je povedal omenjeni zastopnik trgovinske zbornice, gre stremeljneje v to, da se z vsemi silami čim bolj podaljša sezona. Temu namenu naj bi služila tudi nova akcija „Zlata jesen“, ki jo bo izvedla dežela, da bi privabila čim več gostov tudi še meseca septembra. Trenutno je položaj na turističnem področju zelo napet, predvsem zaradi tega, ker išče danes gost sobe takorekoč kar s ceste. Vedno manj je turistov, ki dolgoročno naročajo sobe, zato gostilničarji in hotelirji tudi težje kalkulirajo.

Brez dvoma pa se čutijo posledice gospodarske recesije na vseh področjih. Nadaljuje se trend h kvaliteti, kar pomeni, da imajo najugodnejši položaj podjetja kategorije A1, A in boljši hoteli kategorije B. Privatni penzionisti in manjše gostilne najbolj občutijo nazadovanje, tako da so nekateri že ukiniteli ponudbo sob, drugi pa se skušajo reševati z zelo nizkimi cenami. Ogromno napredovali so v zadnjih letih edinole campingi (med 5 do 10% letno).

Na vseh področjih je opaziti, da so postali gostje bolj preračunljivi, precej turistov še ni opustilo dopu-

sta, štedijo pa na vseh koncih in krajih na dopustu samem. Značilno je, da nazadujejo izdatki turistov pri izrecni turistični ponudbi. 50 odstotkov vseh izdatkov gre danes že v supermarkete, v mesnice, mlekarne in druge trgovine. Nazadovanje izdatkov je opaziti tudi pri jedi a la cart.

Zadovoljivi in nezadovoljivi rezultati

Kot rečeno spremembe glede prenočitve oz. prometa niso povsod enake. Upoštevati je treba krajevne razlike in si ogledati vsako pagono posebej. Kaj so nam povedali Slovenci, ki se ukvarjajo s turizmom?

STANKO ZWITTER, ki vodi restavracijo na Vratih jugozahodno od Beljaka, pravi, da je nazadoval turistični promet letos za kakih 20 do 30 odstotkov. Predvsem turisti, ki so na poti proti jugu zelo varčujejo in ni redko, da naročijo eno porcijo, jesta pa dva. Precej zanimanja je za počitniška stanovanja, vsa so polna. Tudi tukaj je opaziti, da turisti gledajo na vsak šiling.

MIHA ANTONIČ, hotelir iz Reke pri Šentjakobu, pa je zelo zadovoljen z letošnjo sezono, tako glede prenočitve, kot tudi glede prometa. Prenočitev v njegovem hotelu niso nazadovale, kar je tudi posledica dobre reklame v Nemčiji, saj od tam pride okoli 95% njegovih gostov. Priljubljen je, da se mora vseh 30 nastavljenec brez izjeme bolj truditi, da dosežejo iste rezultate, kot lansko leto. Cen letos niso povišali in razveseljivo je, da je hiša že od aprila naprej vedno polna, kar bo verjetno tudi še tja do sredine oktobra.

V ostalem je vedel povedati, da v šentjakobski občini v splošnem nazadujejo prenočitve.

Direktor VERBANČIČ, ki vodi hotel Korotan v Sekiri in hotel Obir v Železni Kapli, pričakuje za letošnjo sezono za približno 15% nižji rezultat kot lani. Prenočitev so v prvih šestih mesecih leta nazadovale za približno petino, promet pa približno za sedmino. Medtem ko je prišlo v hotel Obir letos več

Angležev, vendar manj Holandcev, Avstrijcev in Jugoslovancev, je v hotel Korotan prišlo več nizozemskih gostov. Mnenja je, da veliki turistični objekti bolj občutijo posledice gospodarske recesije, ker se s svojim visokim deležem fiksnih stroškov ne morejo tako hitro prilagajati novim situacijam. Potrdil je, da so gostje postali bolj preračunljivi in da poleg stroškov za polni ali polovični penzion čim manj porabijo, to pa se zato pozna tudi pri številnih zabavnih prireditvah v hiši. Kot pozitivno dejstvo, pa lahko zabeležijo, da je z Disco-barom uspelo pridobiti nekaj več domačinov.

ROZINA WERNIG, ki skupaj z možem vodi Camping-Rož v Kočuh pri Šmarjeti v Rožu, je v glavnem z razvojem tudi zadovoljna. V maju in juniju niso imeli manj prometa kot lani in tudi sedanjí položaj ni slabši. Vrh tega pa še za naslednji teden pričakujejo nov porast turistov. Na campu je trenutno okoli 800 ljudi. Letos je prišlo nekoliko več Nemcev in Belgijcev, Nizozemcev pa je bilo manj. Tudi ona je potrdila, da turisti pri vsem bolj obračajo šiling, preden ga izdajo.

Da v Pliberku in njegovi okolici turizem nima posebnega pomena je povsem jasno. Kot je povedal Stanko Čik iz Kmečko gospodarske zadruga v Pliberku število turistov, ki je v okolici Pliberka nima pravega vpliva na njihov promet.

Namestnik zunanjega ministra SFRJ na Dunaju

Minuli teden se je na povabilo vodje politične sekcije v zunanjem ministertvu mudil na Dunaju namestnik zveznega sekretarja za zunanje zadeve SFRJ Jugoslavije Zdenko Svete. Predmet razgovorov so bila vprašanja mednarodnega položaja in stanje bilateralnih avstrijsko-jugoslovanskih odnosov, ki jih obe strani ocenjujeta pozitivno. Sveteja je sprejel tudi zunanji minister Lanc.

„Primorski dnevnik“ v novi podobi

„Primorski dnevnik“, ki izhaja v Trstu, edini slovenski dnevnik v zamejstvu, je pred dvema tednoma kretnil „na novo pot“, kot je v uvodniku zapisal njegov odgovorni urednik. Novi sta dve stvari: Primorski dnevnik je zmanjšal format in zdaj izhaja v velikosti Slovenskega vestnika, vendar dnevno na 12 straneh; in prešel je na ofsetni tisk.

Spremembam je botrovalo več stvari. Mimo prizadevanja po sodobnem oblikovanju časnika še zastarelost tehnologije („Stavnica je bila povsem zastarela, tehnološki postopek je izvirni še iz pričetkov stoletja, iz dneva v dan je grozilo, da ne bomo mogli niti iziti.“) in pa krizna gospodarska situacija („S težavami na italijansko-jugoslovanski meji je Primorski dnevnik, točneje Založništvo tržaškega tiska, izgubil precejšen del tradicionalnih komercialnih dohodkov od dobav raznega tiska v Jugoslaviji do oglasov za Turistični informator in oglasov za agencijo Alpe-Adria. Tako smo se znašli v resnih težavah.“)

Tako so z ugodnimi krediti nabavili ofsetno rotacijo, racionalizirali

pa so tudi v uredništvu. V pokoj pa sta šla dolgoletni glavni urednik Jože Koren in odgovorni urednik Gorazd Vesel, mesto odgovornega urednika pa je prevzel Bogo Samsa, glavni urednik agencije Alpe-Adria. Hkrati so združili uredništvi Primorskega dnevnika in agencije Alpe-Adria. Sancijski proces na gospodarski, tehnični in uredniški ravni bo gotovo, kljub občasnim trenjem, obrodil svoje sadove. Prvi sad je prav gotovo, pa čeprav rojen iz težav, večja atraktivnost dnevnika.

Vsekakor Primorski dnevnik z novim formatom, z novo glavo, s posodobljeno vsebinsko strukturo (članki so jedrnatiji in podoba strani karakterizirajo jasnejše linije) na prvi pogled privablja bralca. Seveda pa taka oblikovna in vsebinska reforma od uredniškega in tiskarskega osebja zahteva precej napora, mimo zarez, ki jih narekuje gospodarski položaj. Novinarjem Primorskega dnevnika želimo, da bi bralci nagradili njihov trud in da bi nekdanji Partizanski dnevnik s prebroditvijo trenutnih težav srečno stopil v štirideseto leto svojega izhajanja.

PRESEDSTVO SFRJ:

Uspehi v razvoju dobrih sosedskih odnosov

Pomembni uspehi, ki so bili doseženi v razvoju odnosov s sosednimi državami, potrjujejo, da je bila upravičena politika dobrih sosedskih odnosov in odprtih meja, so ugotovili na seji predsedstva SFRJ Jugoslavije, ki je bila v sredo minulega tedna pod vodstvom Mike Špiljaka.

Na seji so izrazili zadovoljstvo nad uspešnim razvojem dvostranskih odnosov in sodelovanja z Italijo, Avstrijo, Madžarsko, Romunijo in Grčijo kot tudi z državami v širšem sosedstvu.

Poudarili so tudi, da manjšine oziroma narodnosti lahko zblížujejo in

tudi morajo zblíževati sosedne narode in države in spodbujati sodelovanje med njimi. Ta njihova vloga se je že potrdila v praksi, v odnosih z več sosednimi državami. Pravice narodnostnih manjšin oziroma narodnosti so za Jugoslavijo načelno vprašanje dolgoročne narave in nasprotujejo vsem poskusom zanikanja teh pravic. To vprašanje sodi v okvir razvoja dobrih sosedskih odnosov, medsebojnega upoštevanja, zaupanja in odprtosti, v okviru katerih je tudi možnost za reševanje tega vprašanja, so ugotovili na seji predsedstva SFRJ, kjer so razpravljali tudi še o drugih vprašanjih.

SZDL o Slovencih v Italiji

Komisija za manjšinska in izseljenska vprašanja pri SZDL Slovenije je na svoji seji v četrtek preteklega tedna razpravljala o položaju slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Osred-

nji točki razprave so bile nedavne volitve v Italiji in divjanje neofašistov po slovenskih vaseh na Krasu. Na osnovi dobrih rezultatov pri volitvah v Furlaniji-Juljski krajini, saj so se na vseh ravneh uveljavili kandidati, ki so naklonjeni afirmaciji slovenske narodne skupnosti, so tudi dobri izglede za obnovo enotne slovenske delegacije, ki bi v Rimu enotno nastopala za sprejem globalnega zaščitnega zakona. V zvezi z divjanjem neofašistov so pozitivno ocenili spontano in odločno mobilizacijo slovenskega prebivalstva na Tržaškem, glede podpore ljudi v Sloveniji pa so menili, da je bila sicer ustrezna in dobrodošla, vendar ne povsem pravočasna. V razpravi so sodelovali tudi predstavniki SKGZ in jugoslovanski generalni konzul v Trstu.

Delegacija Dela na Koroškem

Pretekli četrtek je Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev obiskala petčlanska delegacija osrednjega slovenskega časnika Delo. Predsednik skupščine Dela Jak Koprivc, glavni urednik Boris Dolničar, odgovorni urednik Jože Volfand, zunanjepolitični urednik Jaka Štular in glavni urednik Naših razgledov (ter poslavljajoč se dopisnik Dela v Avstriji) Slavko Fras so obiskali tudi uredništvo „Slovenskega vestnika“, kjer so v daljšem prijateljskem pogovoru izmenjali politične izkušnje z novinarji našega lista in se dogovorili o boljšem sodelovanju med obema listoma. Delegacija Dela je obiskala tudi uredništvo „Našega tednika“. V pogovoru s političnimi funkcionarji obeh osrednjih organizacij pa so se seznanili s trenutnim položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

sonja

Dijaki predlagajo čimveč praktičnega pouka za dvojezični trgovski koleg

Cilj in bistvo dvojezičnega abiturientskega tečaja je, vzgojiti dijaka k gospodarskemu mišljenju in mu posredovati osnovno ekonomsko podlago, brez katere dandanes že skorajda ni več mogoče izhajati.

To je poudaril vodja ABI-tečaja, dipl. inž. prof. Franc Brežjak, v svojih zaključnih besedah ob koncu šolskega leta.

Menil je, da je ta tečaj hkrati odlična priprava za morebitni študij gospodarskih ved na univerzi. Znano je, da imajo absolventi humanistične gimnazije, med katere spada tudi Zvezna gimnazija za Slovence, ob vstopu na kako ekonomsko fakulteto precejšnje težave, ker jim manjka osnovna informacija. Zato smo imeli na Koroškem vedno premalo slovenskih gospodarskih strokovnjakov, čeprav bi jih zadnja leta zelo potrebovali.

Gospodarstvo ne pozna modelov, razvija se s časom in vsak dan smo konfrontirani z novimi pojavi, ki bistveno vplivajo na gospodarsko situacijo. V tem desetletju sta npr. pomanjkanje surovin in onesnažitev okolja dva pojava, ki ju človek do zdaj še ni poznal. Jutrišnjih gospodarskih problemov ne bomo mogli reševati z včerajšnjimi recepti. Takí in podobni so bili Brežnjakovi napotki za življenje, preden je absolventom izročil spričevala. Dvanajst dijakov je letos obiskovalo dvojezični pouk na tr-

govski akademiji, od njih je Marija Kelih zaključila z odličnim uspehom. Nekaj jih je, ki imajo že zagotovljeno zaposlitev v slovenskih oziroma dvojezičnih podjetjih, dva pa sta se menda odločila za študij ekonomije na univerzi.

V pogovoru z Marto, Marijo, Foltijem in Vincencem sem zvedela, da nikakor ne obžalujejo svoje odločitve, obiskovati ta pouk. Zavedajo se, koliko so profitirali od tega leta, pa četudi se bo eden ali drugi izbral študij oz. poklic s popolnoma drugačno usmeritvijo. Posebno všeč jim je bilo prijateljsko

vzdušje in skorajda družinska atmosfera, ki bi jo v nemškem tečaju gotovo pogrešali. Ko ne bi bilo dvojezičnega abiturientskega tečaja, se najbrž ne bi bili odločili za to vrsto študija. Na vprašanje, kaj jim je bilo tekom leta najbolj všeč, so mi soglasno odgovorili, češ da ekskurzije, ker so bile izredno zanimive in poučne. Čeprav največkrat v prostem času in na prostovoljni bazi so se na tak način seznanili s slovenskimi podjetji na Koroškem, ogledali so si tovarno IPH v Žitari vasi, Banko združne zveze v Celovcu in obis-

kali Sejem prostega časa. Nepozabna ostaneta prav gotovo obisk jedrske elektr. na Krškem ter Tovarne avtomobilov Maribor. Za bodoče predlagajo dijaki-absolventi čim več praktičnega pouka, npr. bi se dala snov v okviru delovnih krožkov gotovo bolj privlačno in interesantno obdelati kakor s suhoparnim posredovanjem teorije. Do sedaj seveda tega skorajda ni bilo mogoče izvesti, saj je bil urnik že preveč natrpan in s tem tudi popoldanski pouk neobhoden. Letos jeseni pa bodo razširili dvosemesterski abiturientski tečaj v koleg, ki bo trajal tri semestre. Število ur se bo povišalo od 76 sedaj (2 semestra po 38 ur tedensko) na 100 (3 semestra po 33 oz. 34 ur) tedensko. Od teh bo na novo 12 ur angleščine, ki bo na vsak način zelo obogatila tečaj, saj vsakdo ve, kako neobhodno potrebno je znanje angleškega jezika v današnjem času. Popoldanski pouk bodo tako lahko ukiniteli in s tem bo imel dijak nekoliko več prostega časa.

Da sta splošno zanimanje in potreba po teh tečajih precejšnji dokazuje tudi dejstvo, da se je za letošnji, prav tako trimesesterski, nemški abiturientski tečaj že do sedaj prijavilo okrog 70 interesentov, več kakor jih je lani obiskovalo dvosemesterskega. Upamo torej, da se bo podobna tendenca pokazala še pri slovenskih maturantih.

DVORNI SVETNIK DR. PAVEL APOVNIK V POGOVORU ZA SV:

Priznanje kulture koroških Slovencev

„Če hočemo orisati odnos slovenske koroške kulture do kulture sosedov, moramo najprej opredeliti značilnosti naše kulture. Važen činitelj, ki vpliva na razvoj kulture, je geografski in geopolitični položaj dežele, v kateri živimo. Koroška in sosednje pokrajine so del alpskega sveta, ki ima v evropskem gospodarstvu pretežno funkcijo rekreacijskega prostora za visoko razvite industrijske regije Srednje Evrope, predvsem Zvezne Republike Nemčije. V primerjavi s temi regijami je Koroška, pa tudi skoraj ves slovenski jezikovni prostor obrobna pokrajina, kar močno vpliva na pogoje za razvoj kulture. Poudarjam to obrobnost, ker menim, da so pogoji za razvoj kulture v centralnih regijah industrijskih držav in v vsemestih bistveno drugačni od pogojev v obrobni pokrajini. S tem seveda nečem reči, da je kultura na obrobju na nižjem nivoju kakor v centralnih regijah, pač pa je drugačna, predvsem bolj tradicionalna, manj avantgardna. Ta značilnost velja za vso koroško oziroma alpsko kulturo. Slovensko koroško kulturo pa moremo opredeliti še z dodatnim kriterijem: z ogroženostjo narodne skupnosti kot subjekta te kulture. Ogroženost pogojuje narodno-obrambni značaj naše kulture, ki je še vedno prisoten v naši kulturi, pa nam je to prav ali ne. Ogroženost določa prioritete in tlači nivo kulturnega ustvarjanja. Lahko bi naštevali v nedogled škodljive posledice ogroženosti, vendar ni treba, da bi še jaz dokazal, kako dobro in diferencirano znamo jamrati.“

To je med drugim povedal v svojem referatu dvorni svetnik dr. Pavel Apovnik na slavistično-pedagoškem seminarju, ki je bil tik pred koncem letošnjega šolskega leta na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu. Ob tej priložnosti smo dr. Apovnika prosili za razgovor o njegovem delu na oddelku za kulturo Urada koroške deželne vlade.

SV: S prvim januarjem tega leta ste bili imenovani za vodjo referata za pospeševanje kulture slovenske narodne skupnosti na Koroškem v sklopu oddelka za kulturo Urada koroške deželne vlade. Kaj pomeni to imenovanje za vas kot vodjo referata in za slovenske kulturne delavnike na Koroškem?

APOVNIK: S tem imenovanjem je bil moj delokrog — pospeševanje kulture slovenske narodne skupnosti na Koroškem — postavljen na raven upravnoorganizacijske enote v sklopu oddelka za kulturo. To pomeni določeno priznanje pomena kulture koroških Slovencev. Moja naloga je, da obdelujem prošnje slovenskih kulturnih organizacij, prosvetnih društev in posameznikov za subvencije iz sredstev deželnega proračuna. Izdelam pismen utemeljen predlog in ga predložim šefu oddelka in deželnemu glavarju kot referentu za kulturo.

SV: Vaše delo predpostavlja, da stalno spremljate kulturno dejavnost koroških Slovencev.

APOVNIK: Da lahko primerno utemeljim subvencijske predloge, se redno informiram o kulturnem delu osrednjih organizacij, krajevnih prosvetnih društev, izobraževalnih ustanov, založb in individualnih kulturnih ustvarjalcev. Najbolj učinkovito sredstvo informiranja so osebni razgovori ter obiski kulturnih prirediteljev, ki jih je toliko, da ne morem obiskati vseh, čeprav bi bilo potrebno.

OB 100-LETNICI ROJSTVA:

Franz Kafka - pisatelj človeškega strahu

Nemški in tudi ostali kulturni svet obhaja te dni 100-letnico rojstva pisatelja Franza Kafke, ki s svojim literarnim delom zavzema edinstveno mesto v literarni zgodovini novejšega časa. Interpretacija njegovega dela je težka, če ne celo nemogoča, kar dokazuje literatura h Kafka-jevemu delu, ki je nedogledna, saj se njegovega opusa lotevajo kratkoma vsi, ki imajo literarno znanje in iz vseh ideoloških in znanstvenih vidikov: teologi vidijo v njem preroka moderne krščanske literature, pristaši Freud imajo svoje veselje z nepojmljivim pisateljem, ki se mu hočejo bližati s psihološke strani, jezikoslovci v njem zagovornika teorije o jeziku oz. o nemogućnosti jezika upodabljanja sveta itd. Enotno je si vsi v enem: da ni mogoče, da bi Kafka vpregel v nek ideološki sistem, ker ga enostavno ni najti v njegovem delu. Pa to so razglabljanja, ki jih razvijajo na simpozijih in seminarjih, in le malo brigajo povprečnega bralca, ali tudi boljšega poznavca literature. Kako torej, da je Franz Kafka zlasti v avstrijskem tisku, ki navadno ni posebno interesiran nad kulturnimi dosežki, trenutno tako prisoten?

Franz Kafka se je pred sto leti rodil v Pragi, kot sin nemške židovske družine. Studiral je pravo in bil čas kratkega življenja uradnik zavarovalnice. Doživel je v

SV: Pospeševanje kulture gotovo ni le v tem, da predlagate subvencije.

APOVNIK: Seveda razumem svojo nalogo širše. Kolikor zmorem, pomagam tudi z nasveti in s tem, da grem na roko pri urejanju društvenih zadev pri oblasteh. V zadevah društvenih pravil na primer ali v zvezi z raznimi dajatvami društev je pogosto potrebna strokovna pomoč. Z nasveti skušam pomagati tudi pri urejanju društvenih knjižnic. Pri tem so ideje in pobude za delo v knjižnici najmanj tako važne kakor tehnična plat ureditve knjižnic.

SV: V kuratoriju Centra za izobraževanje odraslih v Celovcu zastopate slovenske izobraževalne ustanove. Kakšne so po vašem mnenju možnosti sodelovanja s tem centrom?

APOVNIK: Center za izobraževanje odraslih (Erwachsenenbildungszentrum — EBZ) v Celovcu, Ginzkeygasse 2, je ustanova dežele. Namen centra je, da pomaga izobraževalnim ustanovam, občinom in sploh vsem, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, pri njihovem delu. V ta namen organizira center med drugim seminarje za šolanje sodelavcev izobraževal-

nih ustanov. Gre predvsem za posredovanje metode izobraževanja odraslih in za uvajanje v delo s sodobnimi tehničnimi sredstvi izobraževanja, skratka za ponudbo, ki je zanimiva za vse izobraževalne ustanove, ne glede na njihovo nazorsko orientacijo. Center si je zastavil tudi zahtevno nalogo, da preizkusi nove metode in oblike izobraževanja odraslih, ki jih nato, če se obnesejo, prevzamejo posamične izobraževalne ustanove. Tudi naše organizacije bi se lahko poslužile te ponudbe.

SV: Sodelavci koroških izobraževalnih ustanov se redno srečujejo pri takoiimenovanem „Baumannovem omizju“. Ali tam sodelujejo tudi naše slovenske kulturne organizacije?

APOVNIK: Dr. Baumann, vodja zvezne ustanove za izobraževanje odraslih za Koroško in hkrati predsednik kuratorija prej omenjenega centra redno vabi na srečanja vodilnih sodelavcev koroških izobraževalnih organizacij. Teh srečanj se udeležujejo tudi zastopniki Slovenske prosvetne zveze, Krščanske kulturne zveze, Doma v Tinjah in Katoliške prosvete. Baumannovo omizje je dobrodošla prilika za medsebojno spoznavanje, navezovanje stikov in iniciiranje sodelovanja med koroškimi izobraževalnimi ustanovami.

SV: Izobraževanje odraslih je vam očitno zelo pri srcu. Tudi sami vedno spet nastopite kot predavatelj. Poleg vaših poklicnih obveznosti pa se udeležujete tudi na znanstvenem področju. Katere projekte imate trenutno v delu?

APOVNIK: Zelo cenim umetnost in muzično dejavnost, vendar menim, da zahteva današnji čas tudi velike napore na področju izobraževanja in znanstvenega dela v naših vrstah. Že od leta 1976 oskrbujem na graški univerzi lektorat za slovenski pravni jezik. Tam posredujem bodočim tolmačem, prevajalcem in pravnikom slovensko in nemško pravno terminologijo, ki jo bodo rabili pozneje v poklicu. Težave s strokovnim izrazjem pri uveljavljanju slovenščine v javnosti so sprožile zamisel o slovensko-nemškem in nemško-slovenskem slovarju pravnih izrazov, ki ga sestavljam s skupinico sodelavcev že nekaj let. Zdaj se to težavno delo približuje koncu.

SV: Gospod dvorni svetnik, želimo vam mnogo uspeha pri vašem zahtevnem delu. Prisrčna hvala za pogovor!

Z dvornim svetnikom dr. Apovnikom se je pogovarjal Andrej Kokot

Ljudska kultura - kultura za ljudstvo

(Izvolčki kulturnopolitičnega dialoga predstavnikov slovenskih koroških kulturnih institucij v slovenski oddaji koroškega studia ORF)

V oddaji, ki je bila posneta 1. marca letos, so sodelovali Franci Černut, dr. Jenko Malle, dr. Janko Zerzer, Janko Merkač, Jani Oswald, Jože Kopenig, Teodor Domej in dvorni svetnik dr. Pavel Apovnik; vodil jo je urednik Mirko Bogataj, ki je zastavljaj tudi vprašanja.

Taka ugotovitev je seveda izzivala vprašanje MIRKA BOGATAJA namreč, v kolikšni meri tradicionalni pristopi h kulturi dandanes še nagovore našo mladino?

Na zastavljeno vprašanje je odgovoril TEODOR DOMEJ in dejal: „V zadnjem času sem se nekoliko bavil z zgodovino slovenskih društev in prišel do sledečega spoznanja: Mogoče v zadnjem času prevečkrat merimo uspešnost ali neuspešnost naših kulturnih društev s tistimi merili, ki so veljala tudi že pred 70 ali 80 leti. Mislim, da današnji čas res potrebuje tudi nove oblike kulturnega dela. Samo z novimi oblikami bomo lahko nagovorili širše sloje našega prebivalstva. Pred 70 ali 80 leti je uspelo to z drugačnimi programi, če bi danes isti program ponudili, bi dvorane ostale prazne oz. bi prihajali tja ljudje, ki pridejo tja iz dolžnosti, ker morajo biti na kulturnih prireditvah. Mislim, da je to važen problem, v katerega se bodo morali zamisliti predstavniki vseh kulturnih društev. Najti bodo morali nekaj novega za ljudi, ki imajo danes druge zahteve in tudi nove poglede na uspešnost kulturnega dela.“

K temu vprašanju se je oglašil tudi JANI OSWALD in menil: „To o novih oblikah že drži, čeprav bi dostavil, da je samo iskanje novih oblik premalo, po mojem je treba iskati tudi nove vsebine. Tov. Malle je že omenil, da se socialna struktura na podeželju zelo spreminja, da je mnogo ljudi socialno in narodno izkoreninjenih, tudi lokalno. Jaz kot študent to zelo občutim. Pri tem mislim na mlade ljudi, ki se od slovenske kulture ne čutijo več nagovorjeni in z njo tudi ne identificirajo v zadostni meri, vsaj ne v takšni, kakšno trenutno ponujamo našemu človeku. Zato je treba najti nove pristope h kulturi. To se pravi, da se človek v kulturnem udejstvovanju vidi samega sebe. Če za primer navedem družinsko petje, moram ugotoviti, da je to zelo tradicionalna oblika, ki jo gojimo koroški Slovenci, pa moram vendarle vprašati, kaj je s tistimi družinami, kjer ni več družinskega petja, kjer sta oba starša zaposlena in zvečer gledajo samo še televizijo? V teh družinah se pač kažejo socialne spremembe in tu je

treba najti nove vsebine, kakršne so vedno spet skušali najti študentje. To seveda tudi za študenta, ki študira na Dunaju, ni tako enostavno se uveljaviti z novimi vsebinami na Koroškem. To so skušali s pripravo novih, sodobnih iger s sodobno vsebino. S tem so nagovorili našega človeka. Moram reči, da je to zelo težavno delo, zato v tej smeri s strani kulturnih central pričakujemo ne le več podpore, ampak tudi več pobud. Pri tem mislim na naš angažma z novo vsebino, da bi nas centrale bolj soočale s problemi, ki se porajajo na Koroškem in med našimi ljudmi. Kajti samo v vsebinski diskusiji in z novimi pobudami bodo tudi nastale nove vsebine in s tem tudi nove oblike kulturne dejavnosti.“

JANKO MALLE pa je nadaljeval: „Meni se zdi, da je to bistveno vprašanje, da bi bilo napačno

75 let
Slovenske
prosvetne
zveze

za našo kulturno politiko, če bi opustili tradicionalne kulturne oblike. Zdi se mi, da so le-te še jako potrebne, predvsem v tistih krajih, kjer je asimilacija že zelo močno prodrla in kjer naš človek slovenskega jezika že skorajda ne obvlada več. Tam je naša pesem zelo potrebna, neglede na to, kakšna je njena izpoved. Potrebna je že zaradi tega, da se jezik obrani. Vendar se v tem tudi vidi problem nivoja narodne zavesti. Če pri tem mislim predvsem na naše jezikovno obrobne kraje, ki so narodno zelo ogroženi, kjer je asimilacija že daleč prodrla. Tam je slovensko zapeta pesem važen korak, ker ta pesem pomeni narodni angažma. Vendar mislim, da je to le prvi korak, s katerim je treba graditi naprej, ker sem mnenja, da moramo mi, predvsem z našo kulturo ščititi in razvijati naš jezik. Če tega ne bomo storili, tudi ne bomo več mogli delati.“

(Dalje prihodnjič)

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Prisrčna prireditev otroškega vrtca v Šentprimozu

Ko se bližajo počitnice, tudi otroci otroškega vrtca SSD v Šentprimozu vabijo starše, da jim pokažejo, kaj so pripravili za slovo, ko bodo za nekaj tednov ostali doma.

Kdor sam ne vidi, kaj so ti prisrčni malčki sposobni pripraviti — seveda skupaj z njihovimi vzgojiteljicami — skoraj ne more verjeti, da je kaj takega sploh možno. Že sama korajža, nastopili pred radovednim občinstvom, zapeti pesem, zaigrati na inštrument ali povedati kaj šaljivega, potrjuje velik pomen prave vzgoje naših malčkov, ki s tem že pogumno stopajo v življenje.

Sporod, ki so ga pripravili, je bil prisrčen, hkrati pa tudi v zadovoljstvo staršev, da svoje otroke lahko brez skrbi zaupajo vrtnaricam, medtem ko sami delajo doma ali v podjetjih, da jih vzgajajo v duhu enakopravnosti, v materinem jeziku in jeziku večinskega naroda.

Krajevni odbor SSD in vsem, ki prispevajo k temu, da otroški vrtec v Šentprimozu deluje v zadovoljstvo vseh, želimo tudi v prihodnje dober razvoj.

O dejavnosti glasbene šole na Koroškem

Po petletnem delovanju Glasbene šole na Koroškem, ob jubileju 5-letnice uspešnega uveljavljanja šole na glasbenem področju v naših krajih, lahko z veseljem ugotovimo, da je zasnova Slovenske prosvetne zveze v letu 1978, skupno s Slovenskim prosvetnim društvom EDINOST v Pliberku rodila na glasbenem področju že dosti vidnih rezultatov. To dokazujejo številni interni kot tudi javni nastopi posameznih oddelkov.

Navedel bi nekaj uspešnih nastopov, kjer se je Glasbena šola na Koroškem predstavila širši javnosti in tako podčrtala visoko raven zahtevnim in izbranim repertoarjem skladb. Glasbena šola se je letos prvič udeležila „tekmovanja učencev in študentov glasbe v Kranju, ki je bilo meseca marca. Koroško je zastopal učenec blokflavte iz Bilčovsa Kristijan Filipič in dosegel odlično tretje mesto. Če upoštevamo, da ni imel vzornikov, pomeni to lep dosežek. Njegov uspeh naj bo vzpodbuda tudi ostalim učencem Glasbene šole, kajti samo z rednim in vztrajnim delom se dosežejo dobri uspehi.

17. aprila t. l. je bilo v Cankarjevem domu v Ljubljani uspešno izvedeno I. srečanje mladih slovenskih glasbenikov treh dežel" (iz

Tudi solnograška dobi nacionalni park

V zadnji številki našega lista smo poročali, da je bil pred kratkim z zakonom sklenjen, sicer nekoliko okrnjen, nacionalni park Visoke Ture na koroškem ozemlju. To je prvi nacionalni park v Avstriji. Kot je znano naj bi le-ta obsegal tri zvezne dežele — Koroško, Solnograško in Tirolsko, vendar se je ta park uresničil samo na koroškem teritoriju.

Z veseljem pa smo ugotovili, da se je Koroški teden nato pridružila tudi Solnograška, ki je na zadnjem zasedanju deželnega zbora sprejela predlog za nacionalni park Visoke Ture, ki bo s 1. januarjem 1984 potrjen z zakonom. Solnograško območje nacionalnega parka ima površino 600 kvadratnih km. Z realizacijo tega parka na Solnograškem je seveda odpisana vsakršna gradnja elektrarn ali manjših elektrarn, kajti smisel nacionalnega parka je ohraniti naravo prvobitno in zaščiteno pred raznimi vplivi, ki bi motili ustroj takšnega parka.

V Nacionalni park Visoke Ture pa bi, kot smo že omenili morala biti še vključena Tirolska, vendar na Tirolskem prevladujejo gospodarski interesi. Na tirolskem območju Visokih Tur načrtujejo gradnjo elektrarne v dolini Dorferal. Takšna gradnja pa seveda ni v skladu s predpisi, ki pogojujejo nacionalni park.

Ko smo ravno pri nacionalnem parku, naj povemo da sosednji Triglavski nacionalni park v Sloveniji obstoja že 59 let in bodo drugo leto obhajali 60-letnico. V zvezi s to obletnico pripravljajo posebno knjigo. Delovna organizacija Triglavski park je dala pobudo in tudi denarno podporo za obnovo Ovčje planine v krnskem pogorju. Nadalje bo Delovna organizacija Triglavski park že letos izdala barvni prospekt in brošuro, ki bo v treh jezikih in z bogatim slikovnim gradivom prikazala značilne naravne lepote tega območja.

Avstrije, Tržaške in Goriške pokrajine in Slovenije), na katerem so sodelovali tudi učenci Glasbene šole na Koroškem, ki so z izbranim in zahtevnim sporedom zelo navdušili publiko.

Višek pa je bil vsekakor letni koncert Glasbene šole na Koroškem, letos 4. maja v javnem študiju Koroškega radia. Dober nivo podanege pretežno klasičnega repertoarja skladb, ki so jih predvajali učenci, je tudi v nemški javnosti našel pohvalo.

Uspehi nas obvezujejo k še bolj konstruktivnemu in bolj načrtnemu usmerjanju pri izbiri glasbil, ki jih trenutno še ne poučujemo. Naslednja skrb bo namenjena predvsem širjenju oddelka za pihala in trobila. Cilj je seveda mladinski orkester, ki bi ga že sedaj z veseljem pozdravili. Z vztrajnim ter odločnim delom bomo ta cilj gotovo dosegli. Ob zaključku šolskega leta so v vseh oddelkih pripravili zaključne nastope, v okviru katerih so učenci imeli priložnost pokazati svoje znanje staršem in prijateljem glasbe.

Od 25. junija do 1. julija so bili v posameznih oddelkih izpiti tako iz teorije kot tudi iz prakse.

V šolskem letu 1982-83 je bilo v Glasbeni šoli vpisanih 218 učencev, ki so se učili instrumente: klavir, harmoniko, kitaro, blokflavto, prečno flavto, trobento, klarinet, pozav-

no, bariton in saksofon. 12 učencev je napravilo izpite za pripravnik, 8 učencev kontrolni izpit, 39 učencev izpite za 1. razred, 34 učencev za 2. razred, 31 učencev za 3. razred, 27 učencev za 4. razred in 8 učencev za 5. razred, to je skupno 159 izpitov. Ostali učenci ali snovi letnega programa niso predelali ali pa iz kakršnihkoli vzrokov niso nastopili k izpitu.

Ob zaključku lahko s ponosom ugotovimo, da je bilo letošnje šolsko leto dokaj uspešno. K temu so pripomogli glasbeni pedagogi, ki so z vso vnemo in prizadevnostjo dajali učencem tiste osnove in veselje, da so vztrajali in uspešno zaključili letnik. Uspeh se zrcali tudi v številu položenih izpitov. Svojo svetovalno funkcijo, sta strokovna svetovalca prof. Lojze Ajdič za področje Rož, Gure in Celovec ter prof. Lojze Lipovnik za Podjuno vestno izvrševala in tako dodala svoj delež k uspešnemu delovanju Glasbene šole na Koroškem v šolskem letu 1982-83. Polni optimizma lahko gledamo v bodočnost, kajti že se prvi učenci odločajo za študij glasbe; eden študira v Salzburgu, nekaj jih študira v Gradcu, nekateri pa se usposabljaajo v Celovcu. Verjetno bomo kmalu lahko pozdravili bivše učence Glasbene šole na Koroškem kot bodoče glasbene pedagoge.

Ob koncu se zahvaljujem za dobro sodelovanje vsem krajevnim zastopnikom društev, ki so pomagali kuratoriju za Glasbeno šolo na Koroškem in tako omogočili brezplačen pouk v posameznih krajih.

Član kuratorija za Glasbeno šolo
Jože Mečina

Za turiste, ki bodo letovali v Jugoslaviji z dinarskimi čeki 10 odstotkov popusta

Letos je prvič, da se tuji gosti, ki letujejo v Jugoslaviji poslužujejo neke novitete — dinarskih čekov. S temi dinarskimi čeki, ki si jih lahko nabavite v jugoslovanskih menjalnicah, imate v hotelih in restavracijah popust za 10 odstotkov. Pazite na označbe „10 %“, predvsem na hotelih in restavracijah, kar pomeni, da ste tam deležni zgoraj omenjenih ugodnosti. Povedati pa je tudi treba, da dinarski čeki niso obvezno plačilno sredstvo v privatnih lokalih — v nekaterih jih vzamejo, v drugih spet ne, zato je v tem primeru bolje, da se prej pozanimamo, kako je s to stvarjo. Ta 10 odstotni popust v Jugoslaviji ni zajamčen z zakonom, tako da se privatni lokali sami lahko odločajo ali se jih poslužujejo ali ne. Za hotele in restavracije pa je desetodstotni popust z dinarskimi čeki obvezen.

Kot že rečeno dinarske čeke dobite v vseh jugoslovanskih menjalnicah. Če pa jih niste mogli porabiti jih spet lahko na obmejnih postajah zamenjate nazaj v šilinge (po tistem kurzu, ki velja za tisti dan). Z dinarskimi čeki dobite v Jugoslaviji več.

V Jugoslaviji dovolj inozemskih časopisov in revij

Turisti, ki pridejo v Jugoslavijo na dopust, niso odrezani od sveta, kot so to poročali neki časopisi, da zaradi pomanjkanja deviz v Jugoslaviji ne bo na razpolago inozemskih časopisov.

Resnica je ta, da je na razpolago 108 inozemskih časopisov in revij, med katerimi prvači tisk iz Zvezne republike Nemčije in Avstrije.

KOORDINACIJSKI ODBOR ZA LETOVANJE OTROK NA MORJU
Viktringer Ring 26 (Vinko Kušej) Gasometergasse 10/1 (Milka Kokof)
☎ (0 42 22) 51 25 28 ☎ (0 42 22) 32 5 50

Spoštovani starši!

Vljudno Vam sporočamo, da bo LETOVANJE OTROK NA MORJU V SAVUDRIJI letos v eni izmeni in sicer:

od 5. avgusta do 19. avgusta

Koordinacijski odbor nudi: prostore za bivanje, 5 obrokov hrane dnevno, za vsakih deset otrok enega vzgojitelja, zdravstveno oskrbo in v primeru potrebe prevoz bolnega otroka v bolnico ter prevoz v Savudrijo in nazaj.

Cena za 14-dnevno bivanje znaša 1.400 šil., prevozni stroški 400 šil. Prijavnice dobite pri zgoraj omenjenih naslovih. Zadnji rok prijave je 15. julij 1983.

Ker je število prostih mest omejeno, prosimo za čimprejšnje prijave.

RAZGLAS

V zvezi z letovanjem otrok na morju išče koordinacijski odbor vzgojitelje. Interesenti naj se javijo pisмено na enega zgoraj omenjenih naslovov do 15. julija 1983.

Pogoj za sprejem: dopolnjeno 18. leto, izkušnje v vodenju skupin (prednost imajo učitelj(ce), študentje(ke) pedagoške smeri).

TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV

„Bodo besedam sledila dejanja?“

To je bil naslov uvodnika v „Našem tedniku“ z dne 7. 7. 1983, v katerem Janko Kulmesch komentira diskusijo v klubu Inicijativa s 4. 7. 1983. Ob prebiranju tega uvodnika bi lahko odgovoril: Besedam je sledilo nizkotno žurnalistično dejanje. To kar si je pisec dovolil v zvezi z iznašnji Tomaža Ogrisa, ne more biti dobro za bodočnost. Citiram: „Na drugi strani je Tomaž Ogris povedal, da SPZ ne sme obtičati pri tradiciji NOB, treba bo javnosti priznati nekatere zmotne“. Bralce dobi vtis, da se Slovenska prosvetna zveza oddaljuje od tradiciji NOB in mora javnosti priznati zmotno, da je delovala na osnovi tradicije NOB. Tako potvarjanje dejstev urednika NT, je žurnalizem najslabše sorte.

Nadalje je Ogris govoril o izobrazovanju, glasbeni šoli, ureditvi društvenih prostorov in društvenih knjižnic, o kulturnih domovih ter o ureditvi etnografskega muzeja in tozadevnega zbiranja narodnega blaga.

K medsebojnim odnosom med SPZ in KKZ je Ogris izjavil, da se priznata obe organizaciji. Izrazil je željo, da bi se organizaciji v delu bolj dopolnjevali kot pa konkurirali. Nadalje, da bi bilo več realnega gledanja pri ustanavljanju novih društev (Obirsko!), da se dvojno članstvo upošteva kot fakt. (Tu najde uvodnikar NT „prejšnjo zmoto SPZ“). Zamolčal pa je zaključke Tomaža Ogrisa, ko je povedal, da nam s tem društva nakazujejo odstranitev „dvojne administracije“ na vrhu.

Na omenjenem večeru so predstavniki obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev SPZ in KKZ prikazali dejavnost svojih organizacij, probleme, ki jih tarejo, nakazali pa so tudi načrte in signale za prihodnost.

Tomaž Ogris se je v svojem trčetrtturnem prispevku dotaknil najprej prav širine Slovenske prosvetne zveze, ki izvira še iz časov prepoveda slovenskega naroda. Da to ni vedno uspelo, je mogoče ena od kritičnih opomb, katero uvodnikar napačno interpretira. Ogris je v svojih izvajanjih prikazal SPZ kot strešno organizacijo, v kateri imajo prostor vsa društva, kjer je tudi prostor za razne idejne in narodne tokove, v kateri se lahko udeležujejo vsakdo. Povedal je tudi, da so tradicionalne oblike prosvetnega dela slej ko prej potrebne. Graditi na tradiciji, upoštevajoč sedanost, postavljati signale za bodočnost, je bila nadaljnja točka Ogrisovih izvajanj. Tu je omenil izredno pomembne seminarje SPZ v Podravljah, prireditve Dober večer sosed, Pokaži kaj znaš, Popoldan kantavtorjevi, gostovanje tržaškega gledališča z Mutastimi brati, Dneve slovenskega filma in drugo.

Hanzej Weiss, član IO SPZ

POPRAVEK

V zadnji številki našega lista, na 4. strani pod naslovom Obirsko, se nam je primerila neprijetna napaka, ki jo tem potom popravljamo. Ne na Obirskem, kot je bilo pomotoma zapisano, temveč v prostorih Slovenske študijske knjižnice v Celovcu, Tavrizerstraße 16 je bil obisk študentov celovške univerze. Vljudno prosimo za razumevanje.

PRIREDITVE

80 let Slovenskega prosvetnega društva „Rož“

FOLKLORNI VEČER s profesionalno skupino „KOLO“ iz Beograda

v nedeljo 24. julija 1983 ob 20.30 uri v šotoru za občino v Sentjakobu v R.

Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi na

KONCERT

v nedeljo 17. julija 1983 ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati. Nastopajo: MoPZ Borovlje, dekliški zbor iz Sel, trio Oraže iz Borovelj, mladinski zbor iz Borovelj, sestri Velik iz Sel-Kota

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Ssentjakobu v Rožu vabi ob svojih 80-letnici obstoja na

5. POLETNO NOČ

v soboto 30. julija 1983 ob 20. uri v šotoru za občinsko hišo v Ssentjakobu v Rožu.

Za zabavo igra znani ansambel „Fantje treh dolin“

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ Škofiče vabi na

KULTURNI VEČER

v soboto 16. julija 1983 ob 20.30 uri v gostilni Bürger v Škofičah Sodelujeta: MoPZ SPD „Edinost“ in tamburaši iz Hodiš.

Posojilnica Železna Kapla vabi na

OTVORITEV NOVE POSOJILNICE V MIKLAVČEVEM

v soboto 16. julija 1983, ob 10. uri dopoldne. Po končanem sporedu prisrčno vabimo na družabno srečanje z zakusko in ogledom poslovnih prostorov.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

KULTURNI VEČER

v soboto 16. julija 1983 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu Sodelujejo: mešani, moški in otroški zbor SPD „Bilka“ Po sporedu ples. Igra priljubljen ansambel iz Slovenije.

LIKOVNA KOLONIJA MLADIH „VUZENICA '83“

v času od 21. do 27. avgusta 1983

Udeleženci likovne kolonije tisti teden ne bodo preživljali le ob risanju, marveč tudi ob športu, igrah, izletih, kopanju itd. Na koncu likovne kolonije bodo mladi umetniki pripravili razstavo s pestrim kulturnim sporedom. Udeleženci kolonije naj bi bili stari vsaj 12 let, navzgor ni omejitev. Prijave so možne do 30. julija 1983 pri Slovenski prosvetni zvezi, Gasometerg. 10, 9020 Celovec; tel. (0 42 22) 32 5 94.

Prireditelja: Slovenska prosvetna zveza in osnovna šola v Vuzenici.

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu vabi na lutkovna filma

ZVERINICE IZ REZIJE

v nedeljo 17. julija ob 11.30 uri v farni dvorani v Šmihelu.

Blagoslovitev Krištofove kapele in zvona na Močuli — Suha v nedeljo 17. julija 1983 ob 9.30 uri Spored: sv. maša, blagoslovitev, koncert

Mladinski center na Rebrci vabi na igro

VERONIKA DESENIŠKA

v petek 22. julija 1983 ob 21. uri na prostem pred mladinskim centrom na Rebrci (ob slabem vremenu na skednju) Igrajo igralci SPD „Zarja“ v režiji Poldeja Zundra

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na

TEKMO KOSCEV

v nedeljo 17. julija 1983 ob 15. uri na Boštjanovem Radarjevem travniku v Tucah (blizu Kuesa) Znete kositi? Če znate pa pokažite, kaj znate; če ne znate, pa pridite gledat, navijat, jest in pit!

Slovensko prosvetno društvo „Trta“ v Žitari vasi vabi na

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

v nedeljo 17. julija 1983 ob 20.30 uri v ljudski šoli v Žitari vasi Nastopajo: MoPZ „Podjuna“ iz Pliberka — tamburaši SPD „Zarja“ iz Železne Kapele — MoPZ SPD „Trta“ in folklorna skupina „Trta“ — trio Sturm

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah vabi na

FOLKLORNI VEČER

v ponedeljek, 25. julija 1983 ob 20.30 uri pri Pušniku v Ločah Nastopata tamburaški ansambel iz Loč in folklorna skupina iz Sel

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Zelezni Kapli vabi na

FOLKLORNO SREČANJE

v nedeljo 24. julija 1983 v Zelezni Kapli. Spored: 11.00 igra pihalni orkester 13.00 zbiranje folklornih skupin pri glavni šoli 14.00 povorka in nastop pred hotelom Obir Nato ples z ansamblom „Planinski sekstet“

„Unter-vier-Augen“-Sozialismus Zum Kärntner SP-Sturm auf das „Dorf an der Grenze“

V svoji poletni številki objavlja „Zukunft“, socialistični časopis za politiko, gospodarstvo in kulturo, kot se imenuje v podnaslovu, imeniten članek izpod peresa Thomasa Plucha, avtorja televizijske trilogije „Vas ob meji“, ki zelo poantirano govori o navalu koroške socialistične stranke na film in njegovega avtorja. Ne bi vas radi prikrajšali za pronicljivo polemično analizo politike socialistov na Koroškem, zato članek ponatisujemo.

„Unter vier Augen“ gibt es noch ermutigend viele Sozialisten in unserem Lande. Ich kann es bezeugen.

Was ist geschehen, daß ich so optimistisch bin? Zuerst einmal etwas Deprimierendes: Eine Massenysterie in Kärnten, in eine Pogromstimmung mündend, und das alles wegen eines Films, des letzten Teils der Fernsehspieltrilogie „Das Dorf an der Grenze“. Mir als Autor dieses Films wurde die Ehre zuteil, über Nacht zum Staatsfeind Nummer 1 in Kärnten zu avancieren. In Pressekonferenzen, Zeitungsschlagzeilen und kommentaren wurde ich von höchster Seite der Verachtung des ganzen Landes versichert. Der Landtag trat entschlossen zusammen, um mich als Volksschädling zu entlarven und zu brandmarken. Und man beließ es nicht mit der Bloßstellung, man unterstellte auch: Zum Beispiel, ich sei nicht vom ORF, sondern von einer anderen finsternen Macht bezahlt worden, um dieses „übelste Machwerk“ zu verfassen; und man drohte auch, zum Beispiel mit Schadenersatzklagen.

„Hier hört sich der Spaß auf“, schrieb in diesem Zusammenhang Herbert Lackner in der „Arbeiter Zeitung“. Für mich kann sich nicht der Spaß, sondern höchstens der Galgenhumor aufheben. Aber mit diesem als Rückendeckung muß ich noch loswerden, was mir allen Ernstes auf der Seele brennt: Die sozialistische Partei in Kärnten war nicht etwa nur Zaungast der Haßorgie gegen mich, was auch schon schlimm genug gewesen wäre, sie war die Einpeitscherin. Nicht

etwa der rechtsradikale Kärntner Heimdienst, den ich treffen wollte und der im Film auch als alleiniger Verantwortlicher für die chauvinistischen Ausschreitungen im Jahre 1972 gegen zweisprachige Ortstafeln und gegen Bundeskanzler Kreisky hingestellt wird, fühlte sich betroffen, nein — das gesamte demokratische Establishment d. Landes brüllte zornig auf, am lautesten und unnachgiebigsten die SPO. Der Heimdienst, Nachfolgeorganisation deutschnationalistischer Bünde, hatte zwar den Mund zum Protestgeheul schon aufgerissen, aber da hatte der Chor der Demokraten bereits unisono und fortissimo eingesetzt, so daß den Extremisten ihr Marsch, den sie mir blässen wollten, im Halse stecken blieb.

Ich will mich nicht naiver stellen, als ich bin. Ich bin mit der Praxis der politischen Macht so weit vertraut, um einzusehen, daß hier Wind aus den Segeln genommen werden sollte. Übrigens auch mit der wirklich unerhörten Verdächtigung, der Wind wehe aus einer bestimmten Richtung. Was im Bücherverbrennungsdeutsch heißen würde, ich stünde im Solde einer ausländischen Macht und betrieb gedungene, gezielte Volkszersetzung.

Also gut, ich habe verstanden: Es geht um Wählerstimmen. Die ganze Solidarisationaktion der höchsten demokratischen Funktionäre, zumal der sozialistischen, war ein raffiniertes taktisches Manöver. Und genau das bekam ich „unter vier Augen“ auch immer wieder zu hören: Wenn

man in Kärnten an der Macht bleiben will, müsse man eben mit den Wölfen heulen; natürlich sei dieses Geheul eigentlich ein Hohn auf alles, was sozialistische Gesinnung ausmache; und — „ganz unter vier Augen“ — selbstverständlich entsprächen im großen und ganzen die Vorkommnisse im „Dorf an der Grenze“ auch den historischen Gegebenheiten, ein paar filmische Kraßheiten ausgenommen.

Unter vier Augen ist die Welt der sozialistischen Ideale also noch in Ordnung. Dies war die tröstliche Botschaft, die mir von überall her, auch aus Kärnten, zugetragen wurde. Die Lippenbekenntnisse in Richtung nicht-sozialistisches Wählerpotential seien zwar peinlich, aber eben notwendig. So sei das halt in einer Demokratie, wenn man politische Macht anstrebe. Und die brauche man, um seine politischen Ziele durchsetzen zu können.

Hier stocke ich nun. Auch wenn ich in Kauf nehme, daß unter dem Strich dieser Milchmädchenrechnung der Pragmatiker ein Pluch als unfreiwilliger Prügelknabe übrigbleibt, kann die „Unter-vier-Augen“-Logik nicht stimmen. In Kärnten zum Beispiel hätte es zu den politischen Zielen, die an die Macht gekommene Sozialisten durchsetzen hätten müssen, unbedingt gehört, daß man endlich mit dem perversen, unzeitgemäßen, hysterischen deutschnationalen Getue um eine nur mehr zwei bis drei Prozent starke slowenische Minderheit Schluß macht und dafür ein geistiges Klima der Solidarität mit dem sozial Schwächeren schafft, auch wenn dieser in seinem Winkel, in den er gedrängt worden ist, manchmal unverhältnismäßig wild um sich schlägt. Was aber tun die an die Macht gekommenden Sozialisten in Kärnten? Sie erzeugen ein Klima deutschnationaler Hysterie. Wozu sind sie also an die Macht gekommen?! Damit sie zusätzlich noch Autoren einschüchtern und nach obrigkeitlicher Zensur und inquisitorischen Ruhe- und Ordnungsmaßnahmen rufen können? Dazu gibt es Sozialisten an der Macht?! Dazu der ganze taktisch angeblich notwendige Verrat an den Idealen?!

Woher nehme ich mir das Recht zu solchen Worten? Erstens, weil ich ein — wie ich überzeugt bin: schuldloses — Opfer dieser Politik bin. Zweitens aber, weil ich seit 31 Jahren Mitglied der SPO bin und weil diese Partei genauso gut meine Partei ist wie die der Funktionäre. Und eben deshalb glaube ich auch die Pflicht zu haben, diese meine Partei vor einer Gefahr zu warnen: Es könnte leicht sein, daß der Sozialismus eines Tages aus der sozialistischen Partei gänzlich hinaustaktiert sein wird.

Mit den Wölfen heult man meinetwegen, solange man Angst haben muß. Sobald man aber das Rudel selbst anführt, sollte man — möchte ich meinen — statt mitzuheulen den Ton angeben.

Razpis delovnih mest

Slovensko žolsko društvo v Celovcu razpisuje za potrebe novega dijaškega doma naslednja delovna mesta:

1. MESTO HIŠNIKA:

pogoj za namestiteljev:

1. izučen ali priučen mizar
2. usposobljenost za popravila sanitarnih in električnih inštalacij
3. kvalifikacija za nadziranje centralne kurjave
4. organizacijske sposobnosti

2. MESTO ŠEFA KUHINJE

pogoj za namestiteljev:

1. strokovna šola za kuharje [kuharska strokovna šola]
2. pet let prakse v stroki
3. usposobljenost za racionalno [ekonomično] gospodarjenje z živili

3. MESTO SNAŽILKE

pogoj za namestiteljev:

1. delovne in higienske kvalitete

Z ozirom na delo z mladino in predpisov sanitarnih oblasti je za vse pogoje zdravniško spričevalo, ki izpričuje telesno in duševno zdravje nameščencev.

Interesenti naj se javijo pismeno do 15. julija 1983 na naslov: Slovensko žolsko društvo, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16.

Pridobitev za planince

Pred kratkim so jeseniški planinci pod Jalovcem otvorili novo planinsko kočjo — Zavetišče pod Špičkom (2050 m). Zavetišče so jeseniški planinci uredili po vojni iz nekdanje italijanske opazovalnice. Leta 1961 so ga posodobili s skupnimi ležišči, tako da je bilo v zavetišču 14 ležišč. Leta 1979 so naredili nov načrt in začeli pripravljati dokumentacijo ter material. Naslednje leto so s helikopterjem prepeljali material na goro, podrli staro zavetišče in na novih temeljih postavili skelet sedanjega objekta. Pred dvema letoma so ga oblekli v pločevino, lani pa v njem uredili notranjost, kjer na okrog 30 ležiščih z vzmetnicami najde prostor tudi do 60 obiskovalcev. Letos so postavili prizidek s sanitarijami in zimsko sobo ter opravili zadnja dela za ureditev notranjosti zavetišča.

Do Zavetišča pod Špičkom pridete z Vršiča. Vršičsko cesto zapustimo nasproti odcepa k Tičarjevem domu in se usmerimo navzdol pod obronki Male Mojstrovke, zatem pa se zložno dvigujemo pod pobočjem Suhega vrha, Travnika, Velike dnine in Šit do nove postojanke, ki je najugodnejša izhodna točka za vzpon na Jalovec, ponosni vrh, ki ga ima Planinska zveza Slovenije ovekovečenega v svojem znaku.

Z ribami nad podvodne rastline

V Lendskem kanalu v Celovcu imajo velike težave s podvodnimi rastlinami, ki se neverjetno hitro bahotijo in prepredajo vodo v kanalu.

S tehničnimi sredstvi so jih hoteli uničiti, pa ni uspelo. Pred kratkim pa so nabavili 60 rib, ki živijo v velikih kitajskih rekah in se hranijo izključno s podvodnimi rastlinami. Z njimi bodo poskusili uničiti prebujo podvodno floro. Ker pa obstoja nevarnost, da bi ribe ušle v bližnje Vrbsko jezero, so kanal pregradili z mrežo skozi katero je tem ribam preprečen pobeg.

Nekateri so tudi mnenja, da je treba v kanal dovajati kisik, ki uničuje podvodne rastline, ki se hranijo z dušikom.

Mnogo nasvetov, kateri pa je najboljši, bo pa pokazala prihodnost.

Iz Minimundusa

Mali svet ob Vrbskem jezeru Minimundus se ne ponaša samo s prelepimi modeli znamenitih stavb našega planeta, temveč tudi s pestrimi in bogatimi večernimi koncerti, ki so vsako sredo v mesecu juliju in avgustu s pričetkom ob 20. uri. V okviru teh koncertov so nastopi pevskih zborov (tudi slovenskih), instrumentalnih skupin in nastopi folklornih skupin.

Ti poletni večerni koncerti so še posebno privlačni, saj tako pridejo na svoj račun gledalci in poslušalci, ki imajo priložnost občudovati dragocene modele in poslušati glasbo in petje, kar je oboje skupaj še posebno privlačen učitek.

PISMO IZ MLADINSKE BRIGADE:

Z veselim brigadirskim „ZDRAVO“

Številni slovenski aktivisti s Koroške so se v prvih povojnih letih udeleževali mladinskih brigad, ki so gradile železniške proge in druge projekte. Tokrat so nam poslali kratko pismo Bojan in Borut Šnabl in Magdalena Wieser, ki sodelujejo v mladinski delovni brigadi, ki trenutno ureja obširni spominski park blizu Kumrovca:

Koroški Slovenci se oglašamo iz brigadirskega naselja Bistrica ob Sotli, v katerem živimo vključeni v Kamniško mladinsko delovno brigado (MDB) Dr. Emil Orožen.

Govoriti bi radi zvedeli kaj je brigada. Brigade so delovne akcije mladih v Jugoslaviji in v svetu, ki so koristne njim samim, kakor tudi domačinom. Obstajata dve vrsti teh organizacij; prvič zvezne (4 tedne), drugič pa republiške (3 tedne).

Akcija brigade Dr. Emil Orožen iz Kamnika je republiška. Nahačamo se tu v čudovitem kraju ob Sotli, blizu Kumrovca, torej ob hrvaški meji. V naselju smo tri brigade, ki uravnavamo Spominski park Trebče, ki se razteza od Kumrovca čez Bohor, tja do Senove.

Delo je deloma hudo, a vendar na trasi in v naselju ne primanjkuje zabave. Tekom popoldneva se lahko udeležujemo pestrih interesnih dejavnosti, katere obsegajo športne, kakor tudi kulturne in druge dejavnosti. Zvečer organiziramo mi brigadirji različne zabave, kot n. pr. taborni ogenj, ples, petje itd. Ta oblika družabnosti je zelo važen del brigadirskega življenja, ki pa pomaga tudi ljudem, ki se le s težavami znajdejo v družbi.

Dr. ANTON SVETINA

Prispevki k zgodovini Dvora nad Vrbo

Vikar Makovnik je napravil dne 27. 2. 1758 oporoko, po kateri je ustanovil dve večni volili, eno za 1000 goldinarjev, drugo za 3000 goldinarjev. O tem se je vršila dne 10. oktobra 1758 ob navzočnosti grofa Franca Ludvika Dietrichsteina, vikarja Millerja iz Beljaka in dedičev pokojnega vikarja zapuščinska razprava, pri kateri je prišlo med navzočimi glede označenih volil do tegale sporazuma: Od prvega volila se naj vsako leto odtegne od obresti znesek 10 goldinarjev. Od tega zneska se naj vsako četrletje bere maša, za katero dobi vikar v Dvoru po 1 goldinar 30 krajcarjev. Za ostale 4 goldinarje pa se naj kupi vsako četrletje za 1 goldinar kruha in ga razdeli med reveže. Od volila 300 goldinarjev pa se naj od letnih obresti v znesku 30 goldinarjev bere četrletno ena maša, za katero dobi dotični duhovnik po 30 krajcarjev, ostalo ostane cerkvi v Dvoru. Te maše naj bere do svoje smrti sorodnik pokojnega, vikar Tomaž Reiter v Brnčici (Fürnitz).

V zvezi z zapuščino umrlega vikarja Antona Makovnika se je vikar in škofijski komisar pri sv. Miklavžu v Beljaku Janez Krstnik Miller pritožil dne 3. julija 1759 grofu Dietrichsteinu na Landskron, da so oskrbnik grada in gospodstva in njegovi uslužbenci nepravilno postopali, ker mu niso izplačali stroške inventariziranja zapuščine za dva dneva in so si neupravičeno

prisvojili iz zapuščine denar v znesku 25 goldinarjev in 30 krajcarjev

Vikar Valentin Liskovnik je listinsko izkazan še v letu 1763, v letu 1765 pa je listinsko izkazan novi vikar duhovnik Ožbalt Jožef Janiš.

Leta 1766 je pri podružnični cerkvi Device Marije v Logi vasi započela akcija za ustanovitev samostojnega beneficija. O tem se nahaja v škofijskem arhivu nadškofijskega arhiva v Ljubljani obsežen listinski material.

Pobuda za ustanovitev tega beneficija je izšla od prebivalcev Vrbe ob jezeru. O tem je ljubljanskemu škofu obširno poročal tedanji opat osojskega samostana Roman, ki ga je bil ljubljanski škof pooblastil, da v tej zadevi izvrši poizvedbe, in ki je tudi sam podprl namero, da se ustanovi v Logi vasi benefiij. Med drugim poroča opat Roman takole: Prebivalci kraja Vrba ob jezeru so v začetku leta 1766 povabili k sebi duhovnika Antona Tešar (Thešchar), ki je bil poprej več let za kaplana v župnijah St. Jakob (St. Jakob) in Podgorje (Maria Elend), ki ležita v goriški škofiji, spada pa pod jurisdikcijo osojskega samostana, in ki je to službo opravljal v zadovoljstvo vseh. Ta duhovnik si je pridobil tolikšno zaupanje pri ljudeh v Vrbi, da so začeli zbirati prostovoljne prispevke v denarju, ki so narasli na 2000 goldinarjev in je upati, da bodo še na-

rasli. Ko pa so mu ljudje v Vrbi ob jezeru nehali dajati potrebno oskrbo, je provizor pribeljal zopet k meni in sem ga ponovno nastavljal za kaplana pri St. Jakobu.

Ustanovitev samostojnega beneficija v Logi vasi pa ni šla v račun vikarju župnije Dvor Ožboltu Janežu (Oswaldo Janisch), pa tudi ne župnikom sosednih far, ki so mejile na Logo vas, npr. St. Ilj (St. Egyden), ker so se bali, da bodo prikrajšani na svojih dohodkih. In res je prišlo med temi duhovniki in Antonom Tešarjem do sporov pri opravljanju cerkvenih opravil. Vikar Janež je že avgusta 1766 vložil zoper ustanovitev beneficija pritožbo na c. kr. dvorno komisijo (Kays: König: Hoff Commission) v Celovcu. Ta komisija pa je z dopisom z dne 25. avgusta 1766 zavrnila pritožbo vikarja Janeža z utemeljitvijo, da bi ustanovitev posebnega beneficija pri podružnični cerkvi v Logi vasi koristila večanju časti božje in blaginji ljudstva. Dvorna komisija tudi ne nasprotuje nastavitvi beneficija, ki ga je tam namestil od ljubljanskega škofa v to pooblašeni osojski opat.

Ta primer nam kaže, kako so v drugi polovici 18. stoletja posvetne oblasti še podpirale cerkvene odločitve.

Zaradi postavitve beneficija pri podružnični cerkvi Device Marije v Logi vasi je prišlo dne 9. marca 1767 do incidenta, ki ga je pooblaščenec ljubljanskega škofa osojski opat Roman v svojem poročilu na škofijski ordinariat obširno obrazložil. 9. marca se je vršila sedmna po dne 2. marca umrlj kmetici Mariji Piček, podložnici cerkve sv. Jurija v Strmcu (Stern-

berg), ki je bila pokopana na pokopališču v Logi vasi. V cerkvi je čakalo približno 50 ljudi na začetek maše, ki bi jo moral brati beneficiat Anton Tešar. Naenkrat je vikar Ožbalt Janež iz Dvora začel v zakristiji kričati na provizorja Tešarja in mu prisilil tako krepko zaušnico (vehementiore alapam), da se je to slišalo v cerkev. Nato je razjarjeni vikar odšel in je potem mašo bral od vseh pomilovani provizor Tešar. Še isti dan je Tešar vložil pismeno tožbo zoper vikarja Janeža, istega dne pa sta v tej zadevi prišla k opatu Romanu Mateju Žvan (Matheus Schwan), cerkovnik pri podružnični cerkvi v Logi vasi, in Simon Vidmar, v neposredni bližini cerkve v Logi vasi živeči kmet in podložnik župne cerkve sv. Jurija v Strmcu, ki sta v imenu faranov vložila tožbo zoper vikarja Janeža. Žvan se je zoper vikarja Janeža pritožil zaradi tega, ker je Janež pred nekaj meseci dal v zakristiji zaušnico tudi njegovemu bratu duhovniku Zvanu, ki je takrat nadomeščal odsotnega vikarja Tešarja.

K temu poročilu je opat Roman dodal tole:

1. Vikar iz Dvora je res tako postopal, kar bom še pozneje dokazal.

2. Provizor Tešar je dobil od mene le ustno navodilo, kako naj postopa, to se pravi, da naj svoje uradne posle vestno opravlja brez prejudica župnijskega vikarja, kar je tudi izpolnjeval.

3. Provizor Tešar je cerkveno opravilo za pokojno Piček izvršil s privoljenjem vikarja, ki je tudi dovolil, da provizor prejme 1 goldinar 15 krajcarjev.

(Se nadaljuje)

SANJSKA MIŠKA

Uvoženi vrabec

Domisljavi mestni vrabec, ves napibnjen kakor žabec, je ukeradel papagaju dolgo perje in pognal se fri! — v dir je. Ves našemljen kot za pusta je odpiral lažna usta: „Najnovejša je novica: jaz sem, bratci, tuja ptica!“ To debelo koklja gleda, važni vrabec ji priseda. Prav nedolžno ga povpraša: „Oprostite, tuji tiček, ni od srake vaš repiček?“ „Res neumna si ko koza, jaz sem ptica iz uvoza! Sem poslana iz Asmara in pripadam vrsti Ara.“ — Vtem pa veter močne kihne, z vrabca tuje perje spihne. Zdaj se smeje stara koklja: „Glej ga šmental! saj ta tiček je le vrabec jeznoriti, ki se s tujim perjem kiti!“

Tisti večer Vid ni hotel zaspali. Ne zanalašč, da bi jezil očka in mamico, ki sta v dnevni sobi gledala televizijsko oddajo, ampak zato, da bi ujel sanjsko miško.

Saj jo je videl, častna beseda, da jo je, ko sta mu očki samo majčkeno zlezli skupaj. Prilekla je izpod radiatorja, tenko zapraskala po posteljini nogi in pridrobila po odeji tik do njegovega nosu. Že mu je hotela smukniti v nosnico, ampak to bi gotovo močno zaščegetalo. Vid je nasteljal odprl veke in miška je spet zbežala nazaj pod radiator.

V radiatorju pozimi zmeraj šumi kot v loncu na štedilniku. Očka pravi, da se po njem pretaka para. In ker para nima nog, da bi prišla in s svojim toplim godrnjanjem uspravila fantke in punčke, se spremeni v sanjsko miško. Brž ko otrok zadremlje, priteče in mu skozi nosnico, tisto, ki ni preveč prehlajena, zleze v glavo in ga popelje v daljne kraje in čudne dogodivščine.

Zdajle je spet pod radiatorjem, si je mislil Vid, in samo čaka, kdaj bom zaspal. Pa ne bom, ker nočem nikamor drugam kot v Afriko. Če jo ujamem, se sklenil, me bo morala peljati tja, kamor bom jaz hotel. O ne, k čarovnici v gozd pa že ne grem več, da veš, sanjska miška. Čarovnica je grda in speče vsakega fanta in punčko, če nista Janko in Metka. Pa tudi ti, miška, si bila sinoči zelo grda. Dobro veš, da sem jaz Vid in ne Janko, a si me vseeno zvalila k čarovnici. Še dobro, da sem se spomnil, kaj stori otrokom, in sem se še pravi čas zbudil. Ne bom zaspal nočoj in ne bom. Raje bom mižal, pa če me bo sanjska miška še tako požgečkala s svojimi nožicami in dolgim repkom. In ko bo še čisto v nosnici, se bom zgrabil za nos, takole, pa bo moja. Pa ne bova šla k čarovnici, ampak v Afriko.

In Vid je mižal, da so se mu za vekami delali barvasli kolobarji. Sanjska miška je spet prilekla po odeji, se približala njegovemu obrazu in mu frk, skočila na čelo. Vid pa tokrat niti trenil ni z očmi, čeprav ga je žgečkalo. Miška je svoj žilasti gobček vtaknila med veke na njegovem levem očesu. Pokukala je noter, in ko je videla same barvaste kolobarje, je bila prepričana, da Vid spi. In že mu je smuknila v levo nosnico.

Takrat pa — Vid je sunkoma sprožil desnico in se zagrabil za nos. Tako, kot bi se hotel potopiti v vodo. In sanjska miška ni mogla več uteči iz njegove glave. Postala je Vidova ujetnica. Skakljala mu je za čelom, da bi najraje kihnil, in ga milo prosila:

Ljubi Vid, spusti me nazaj pod radiator, še preden se spremenim v siv oblacček pare. Mene ne sme videti budno človeško oko, jaz sem vendar sanjska miška.

Le pomiri se, ji je rekel Vid, kako bi te sploh mogel videti, ko pa si zadaj za mojimi očmi. In za na pot se pripravi! Zdajle greva namreč v Afriko, pa nikamor drugam.

No, prav, se je pomirila miška, samo obljubi mi, da boš trdno mižal.

Ze mižim, ji je sporočil Vid.

No, zdaj pa pridi sem noter k meni!

Vidu ni bilo treba dvakrat reči. Tako je bil že utrjen od prejšnjega prežanja na sanjsko miško, da je še tisti hip zadremal. Potem je skozi svojo lastno nosnico zlezal vase, ne da bi se enkrat samkrat požgečkal.

Ko je bil že globoko v sebi, je zaslišal glas sanjske miške: Zdaj pa le odprl oči!

Vid je pogledal naokrog. Samo da to ni bil navaden pogled, ampak sanjski. Takšen, kot bi samega sebe gledal na vodni gladini. In tudi rumenkasti pesek je bil čisto narahlo vzvalovljen.

Saj sva res v Afriki, je od veselja zavriskal. Teciava, sanjska miška!

In se je z vsjo silo pognal v dir po toplem, žuštečem pesku. Ampak šlo je počasi, kot bi breddel vodo. In miške, ki je tudi stekla, kar so ji dale nožice, ni in ni mogel dohajati.

Počakaj vendar, je vpil za njo. In postajalo ga je strah, da se ne zgubi. Že se je hotel na silo zbuditi, kar je zagledal prihajati velikanskega in čudnega slona.

Bil je čisto tak, kakršnega je videl prejšnji teden v cirkusu, samo da je namesto nog imel bele blazine in očkovne in mamične spalnice, rilec pa se mu je na koncu spreminjal v prelepo rdečo vrtnico. Takšno, kakršno je Vid zadnjič odtrgal na vrto in jih je od očka za to dobil po roki.

Ker je rilec slonji nos, je moral ubogi slon neprestano duhati rdečo vrtnico, ki mu je rasla iz njega. To je Vid takoj opazil in naenkrat se je začutil malo krivega. To mora ubogi slon početi za kazen, ker sem zadnjič odtrgal tisto očkovo vrtnico, se je spomnil. In še se mu je zdelo, da je ubogi slon od vonja vrtnice ves omamljen, saj se je zibal na svojih blazinah, da je perje prhutalo iz njih.

Če se izprazni, se bo, kot je dolg in širok in visok, zvalil na naju in naju zmečkal, se je prestrašil in še hitreje stekel k sanjski miški. Ta ga je kar rada počakala, tako važna je bila naenkrat.

Boš videl, kaj bo, ko me zagleda, je rekla Vidu, se postavlja v možica, si zavihala brčice in dala prednji nogi v bok.

Vid se je spomnil, da se sloni boje mišk. Ampak, da se jih tako boje, si še v teh sanjah ni mogel predstavljati.

Ko je ubogi slon namreč opazil sanjsko miško v pesku, je tako neznansko prestrašeno zatrobil, da so se rdeči lističi vrtnice do zadnjega razsuli po zraku. In potem se je pognal v dir, da so iz blazin puhala tudi mehka kurja peresa.

Vsa Afrika je bila nenadoma polna ščegetljivega rdečega in belega perja. To je šlo Vidu močno v nos, ampak kihnil ni in ni hotel. Se je prav zadnji čas domislil, da mu je to čarovnijo skuhalo sanjska miška. Hotela je, seveda, prav ste uganili, otroci, da bi jo izkihnil iz nosa nazaj pod radiator.

Ne bo nič, prebrisanka, si je mislil Vid in jo ucvril naprej po puščavi. Tako je sanjska miška morala lepo naprej z njim. Kmalu sta prišla do obrežja velike, velike reke. Toliko je bilo vode kot peska in na bregu sta se voda in pesek stapljala in brazdala, kot bi sladkor iz sladkornice stresal v limonado, kolikor bi ga le hotel.

Vida je strašansko zažejalo. Sline so se mu pocedile po hladni limonadi in se je sklonil k reki, da bi pil. Takrat pa mu je zazijal nasproti nasteljal odprt gobec velikanskega krokodila.

Ojej, je zastokal, saj ne bom nikoli več stresel toliko sladkorja v limonado, mamica, obljubim, in se začel retensko umikati zverini. Še malo, je trepetal, pa me bo pograbila s čeljustmi.

Ampak pozabil je, da ima s seboj sanjsko miško, ki mora paziti, da se otrokom v sanjah na koncu nikoli ne zgodi nič hudega. Junaška sanjska miška je skočila pred Vida in s palico čaralko oplazila krokodila. In naenkrat je postal majhen kot martinček.

Sem pa res neumen, si je mislil Vid, ko je to videl. Kolikšen pa naj bo takle krokodil, kadar

se nam sanja o njem v glavi, če ne tolikšen kot kak martinček. Ampak limonade, v kateri plavajo martinčki, vseeno ne bom pil. Pojdiva naprej, sanjska miška!

Šla sta in šla, zdaj že precej utrujena in zdelana, in peska je bilo čedalje več in čedalje globlje je bil razvalovljen. Še veter, ki je potegnil, je moral po njem poskakovati gor in dol. Vidu se je že malo vrtelo v glavi, sanjski miški pa v repku, ki je tudi moral valoviti gor in dol. Vse se je dvigalo in spuščalo okoli njiju, samo nekaj korakov pred njima je nekaj rumenega čisto mirovalo. Usest se grem na tisti rumeni kup, da si malo oddahnem, je rekel Vid sanjski miški.

Raje ne hodi, ga je posvarila sanjska miška. Saj vendar veš, da mamica ne dovoli skakati po zviti preprogi.

Takrat je listi rumeni kup dvignil glavo in zarjovel. Vid je videl, da ni navaden rumen kup, ampak skuštran in hudo lačen lev.

Brž, sanjska miška, brž ga udari s palico čaralko, če ne je po naju, je zaklical.

Ne upam si, je tenko zacvilila miška in se skri-la za Vidovo nogo. Če ga spremenim v mačko, me bo mačka požrla.

Ne bo te, ne, ji je obljubljal Vid. V žep te bom skrili, pa te mačka ne bo mogla najti.

Ko pa nimaš žepa, se je še bolj plašila miška. Reši se, kdor se more!

Da jaz ne bi imel nobenega žepa, ta je pa bosa, si je mislil Vid. Pogledal je po sebi, pa ga res ni imel. Kako bi ga tudi imel, ko pa je šel na pot kar v pižami.

Očka, je zavpil na ves glas, očka, na pomoč! Hitro, sanjska miška, hitro po očka in njegovo puško!

Sanjska miška, ki v sanjah mora varovati otroke, da se jim na koncu najbolj strašnih dogodivščin kaj ne pripeti, je, kar so ji nožice dale, stekla po očka.

Očka je ravno zadremal pred televizorjem, zato ga ni bilo težko odpeljati v Afriko, Vidu na pomoč. Sanjska miška se ga je dotaknila s palico čaralko in že je bil tako majhen s puško na rami vred, da je mimogrede zdrknil skozi Vidovo nosnico. Znotraj glave pa se ga je sanjska miška spet dotaknila s palico čaralko in naenkrat je bil spet velik in močan. Vidu se je zdelo, da mu bo razneslo glavo, tako velikanski je bil naenkrat. Posebno še, ko je pri prič tako močno ustrelil v leva, da se je stresla vsa Afrika.

Zdaj ga pa hitro spet zmanjšaj, je zaprosil Vid sanjsko miško, če ne mi bo zaradi tega velikanskega očka še glava počila.

Miška je hotela seči po palici in narediti Vidu spet majhnega in drobnega očka, palice čaralko pa ni bilo nikjer. Prebrskala je ves pesek naokrog, a je ni našla. Najbrž sem jo zgubila, ko sem dirjala sem in tja po puščavi, je zastokala.

S leboj je pa res en sam križ, je rekel Vid in se spomnil mamice, ki zmeraj tako govori.

No, ali bo kaj, je zagodrnjal še očka, ki se je naveličal takole sredi noči stati v Afriki.

Potem se je usedel na mrtvega leva in si prižgal pipo. Tega pa Vid res ni mogel prenašati. Kihnil je tako močno, da se je zbudil in debelo pogledal okrog sebe. Nad njegovo posteljnico se je sklanjal očka in mu prigovarjal: No, no, je že dobro, spi lepo naprej!

Hvala bogu, da se je tudi očka vrnil, se je utrnilo Vidu, globoko je vzdihnil in se preobrnil na drugo stran. Tudi sanjska miška se tisto noč ni več prikazala izpod radiatorja. Tako je bila utrjena od razburljivega letanja po Afriki, da se ji še znotraj radiatorja ni ljubilo več praskati in godrnjati.

Pametne misli

- Izgubljenega človeka lahko najdemo kjerkoli.
- Svoboda pomeni pravico delati vse, kar ne škoduje drugemu.
- Ne more vzgajati, kdor sam ni vzgojen.
- Nobena stvar na svetu ne opravičuje zavisti.
- Laskač je senca bedaka.
- Izkušnja je vsota naših razočaranj.
- Volk menja dlako jeseni in spomladi, človek po potrebi.
- Laže je poznati človeštvo nasploh kot človeka posebej.
- Na tisoč neumnih pride en modrec in trije, ki se imajo za modre.
- Gostobesedni ljudje so prekletstvo naše zemlje.
- Hraber ni tisti, ki se ne boji, temveč tisti, ki zna obvladati svojo plašljivost.
- So ljudje, ki ne znajo biti srečni, če niso nesrečni.
- Najboljši nasvet je izkušnja, toda ta nasvet pride vedno prepozno.

Neki kralj je imel dvanajst lovcev, ki so mu morali sleherni dan prinesiti kakšen ulov, vsaj vrano, če drugega niso ujeli.

Nekega dne kraljevi lovci niso še ničesar ustrelili in bali so se povratka v palačo. Prišli so na jaso, sredi katere je rasel star hrast. Tedaj so psi zalajali in zdijali k hrastu. Lovci so šli za njimi in se začudili: na hrastovi veji je sedel droban možiček z dolgo belo brado. Potegnili so ga na tla.

— Kako ti je ime, so ga vprašali.

— Bradica, je odgovoril možiček z otroškim glaskom.

Lovci so odnesli možička Bradico v kraljevo palačo in kralj se ga je zelo razveselil. Bo vsaj imel kaj pokazati svojim gostom. Spravil je gozdnega možička v zlato skrinjico.

Kraljevič pa je odkril, kam je oče skrnil zlati ključek, ko je zaklenil zlato skrinjico. Vzel je klju-

ček, odklenil skrinjico in ven je skočil Bradica. Dolgo sta se igrala, ko pa se je kraljevič ozrl v stran, je gozdni možiček skočil na okenko polico in hop-hop, že je bil zunaj. Kraljevič je mlo-

ženim mizam, a niso hoteli.

— Najprej nam pokaži Bradico, potem se bomo gostili so rekli. Sluga je prinesel zlato skrinjico, kralj jo je odklenil z zlatim ključkom in ni mogel ver-

BRADICA

(PRAVLJICA IZ ZAKARPATSKE UKRAJINE)

zajokal in ga prosil, naj se vrne.

— Ne morem, doma me čakajo, je rekel možiček.

— Usmili se me, je moledoval kraljevič. Oče me bo strašno pretepel, ko bo videl, da sem te spustil.

— Ne boj se, nič hudega se ti ne bo zgodilo, je rekel Bradica. Vzemi tole piščalko in kadar ti bo hudo, zapiskaj nanjo.

Drugi dan je prišlo v palačo mnogo gostov iz bližnjih kraljestev in daljnjih cesarstev. Kralj jih je vabil, naj posedejo k oblo-

jeti svojim očem: skrinjica je bila prazna!

— Lepo si nas presenetil, so se mu posmehovali gostje. Kralj se je razhudil in poklical kraljice:

— Kje je Bradica? Skrinja je bila v tvoji sobi!

— Saj nisem pestunja tvoji Bradici, se je razjezila kraljica, ki ni prenesla, da bi se kdo drl nanjo.

Zdaj šele se je kralj razjezil in je ukazal, naj kraljico kruto

kaznujejo. Ko pa je zaslišal kraljevič, je naglas zajokal:

— Očka rodni moj! Mamica je nedolžna! Jaz sem izpustil Bradico, mene kaznuj!

Razjarjeni oče je pognal svojega sinka iz palače. Kraljevič je dneve in noči taval po gozdu in nazadnje je izčrpan legel pod star hrast, da bi tam počakal na smrt. Takrat pa se je spomnil na možičkovo piščalko, vzjel jo je iz žepa in zapiskal v temo. Od vseh strani so pristopicali drobni možički z dolgimi belimi bradami.

Vzeli so kraljeviča v naročje in ga ponesli v kraljevo palačo. Kralj je sedel na zlatem prestolu, bil je grozen in strašen, jedel ni in pil ni, ko pa je zagledal svojega sinka, se je neznansko razveselil. Vse možičke-Bradice je pustil nazaj v gozd in še zahvaliti se jim je pozabil, ker so mu rešili kraljeviča.

Možički Bradice še zdaj žive v temnih gozdovih.

OGROŽENA ČETRTA ŠVICA

Retoromanija danes in nikoli več?

Hiter razvoj je povsod po svetu povzročil precejšnje družbene spremembe, dostikrat na škodo narodne samobitnosti. Tako se švicarski Retoromani srečujejo s sicer nenamernim hegemonizmom nemščine in so zaskrbljeni, ker vse manj Retoromanov zna svoj jezik. Ker je retoromanska skupnost v Švici daleč najmanjša in ker želijo v Švici ohraniti vse štiri jezike, se zdaj samokritično sprašujejo, ali so preostale tri skupnosti storile dovolj za ohranitev starodavne retoromanske kulture.

Najbolj je Retoromane prizadelo minulo desetletje, ko se je način njihovega življenja temeljito spremenil. Retoromani so bili hribovski kmetje, gospodarski razvoj pa je povzročil, da so mladi začeli odhajati v mesta. Prebivalstvo v gorskih dolinah se je postaralo. Zdaj živita izven „retoromanskega“ kantona Graubünden že dve petini od petdeset tisoč Retoromanov. Največja „retoromanska občina“ je Zürich, kjer jih živi kar pet tisoč.

V retoromanskih dolinah pa je prišlo do turističnega buma, ki je prinesel s sabo številne, za retoromansko skupn. negativne posledice. Med drugim je povzročil tudi razbitje starih vaških skupnosti. Številni kupci počitniških hišic in stanovanj so tako dvignili ceno zemljišč, da dandanašnji domačin Oberengadina komaj še zmore ku-

piti gradbeno parcelo. Takšne razmere so sicer tudi v drugih švicarskih kantonih, le da drugje to ni ogrozilo obstoja domačega jezika. Retoromani pa so postali manjšina celo v lastnem kantonu, saj jih je tu, po zadnjem popisu iz leta 1980, le še petina. Deloma so krive za to občine v kantonu, ki samostojno odločajo, kateri jezik bo uraden. V zadnjem desetletju se je iz 121 tradicionalno retoromanskih občin izselilo 7 odstotkov retoromanskega prebivalstva, priselilo pa se je 24 odstotkov nemških Švicarjev. Nemški priseljenci se seveda ne asimilirajo in tako nemščina izpodriva retoromansko. Poleg tega si kar polovica Retoromanov izbere zakonca iz druge skupnosti.

Retoroman se lahko izobražuje v svojem jeziku od otroškega vrtca do konca nižje stopnje osnovne šole. Pozneje se z materinščino srečuje samo še pri uri retoromanskega jezika. Srednjih in poklicnih šol v retoromansko ni. Radijskega programa je komaj 37 minut na dan, televizijskega pa 34 ur na leto. Dnevnikov v retoromansko ni.

Še sredi prejšnjega stoletja so Retoromani živeli strnjeno od Disentisa v Oberlandu pa vse do Münstertala. Danes prevladujejo le še v Unterengadinu s 74 odst. in v Oberlandu z 58 odst. Na splošno pa so postali manjšina na lastnem etničnem ozemlju. Toda ob predzad-

njem popisu leta 1970 so imeli večino: 51 odst., rezultati zadnjega štetja leta 1980 pa kažejo, da je le še 47 odst. Retoromanov, 40 odst. nemških Švicarjev in 12 odst. tujcev. Zato se zdaj v Švici sprašujejo, kaj koristi dejstvo, da so leta 1938 razglasili retoromansko za četrti deželni jezik.

Skupni knjižni jezik šele uvajajo

Velika ovira je tudi, da Retoromani kljub dvatisočletnemu obstoju še zdaj nimajo svojega knjižnega jezika. Pet retoromanskih narečij je po svoje tudi kulturno bogastvo, vendar praktični razlogi govorijo za skupni knjižni jezik.

„Rumantsch grischun“ je poskus retoromanskega knjižnega jezika. Da ga niso dobili že prej, je več vzrokov. Srednjeveške verske vojne so preprečile jezikovno sodelovanje, po požigu Chura pa so Retoromani ostali brez jezikovnega in kulturnega centra. Stanje je ostalo nespremenjeno do danes in še zdaj se pripravljajo na skupnem jeziku. „Romantsch grischun“ upošteva vseh pet narečij in je razumljiv vsem.

Največja nevarnost retoromansko ni grozi s tem, da jo bodo nehali uporabljati. Rešitev je, da znova postane uporabna. Zato so izoblikovali program petih točk:

Retoroman se mora na svojem ozemlju spet počutiti dobro, da ne bo več izseljevanja. Treba se je

odpovedati turističnemu bumu, od katerega imajo domačini malo koristi in ki razbija tradicionalne socialne vezi.

Retoromanom je treba zagotoviti nedotakljivost njihovega jezikovnega in kulturnega ozemlja. Kdor se preseli sem, se mora prilagoditi, in ne obratno.

Retoromanski mladini je treba zagotoviti izobraževanje v lastnem jeziku od vrtca do srednje šole.

V javnih občilih je treba Retoromanom izboljšati njihov jezikovni položaj.

Kot občanom štirijezične države jim je treba na vseh ravneh (v občini, kantonu in zvezi) zagotoviti, da se bodo nanje obračali v retoromanskem jeziku.

Kako rešiti Retoromane?

Za Retoromane se naj zato zavzema vsa švicarska skupnost, od občin, kantona in zveze, pa tudi gospodarstvo. Retoromanska nadorganizacija; ki ima uradno ime v obeh glavnih narečjih, Ligia Rumantscha (Lia Rumantscha), je konec 1980 pripravila za švicarski zvezni svet obširen varstveni program. Zvezne dotacije so takoj več kot potrojili, zvezni svet pa je imenoval tudi posebno delovno skupino, ki je preverila in odobrila vse pobude Ligie in jih celo dopolnila. Zvezni svet bo še letos predložil poročilo te skupine parlamentu. Tako bo program začel veljati z novim letom 1984.

Program pa je tak: retoromansko sicer ne bo zvezni uradni jezik, a bo uporabljena vselej, ko bo zveza občevala z retoromanskimi občani. Zato je treba prevesti številne obrazce in dokumente,

rojstne in mrliške liste, delovne knjižice, avtomobilske listine in volilne liste. V retoromansko bodo prevajali tudi vsa pomembnejša zakonska besedila. Delno bo popravljena tudi šolska zakonodaja in v kantonu bodo potem lahko priznali retoromansko kot maturitetni predmet. Spremembe bodo tudi v upravi in prišlo bi naj do primerne zastopnosti Retoromanov na vseh stopnjah.

Delovna skupina priporoča tudi uvedbo večjega števila ur retoromanskega radijskega in televizijskega sporeda. Tudi kanton Graubünden se namerava zavzeti za Retoromane, predvsem v šolstvu. Za uveljavljanje jezika v javnem življenju naj bi se zavzeli tudi v zasebnem gospodarstvu (z retoromanskimi napisi na izdelkih) in v cerkvi, svoje pa bodo prispevali tudi drugi kantoni in velike občine. Priporočajo jim, naj se zgledujejo po Juri in Ženevi, ki že imata v svojih proračunih solidarnostni prispevek za Retoromane.

Slovincem nam retoromanski svet niti ni tako daleč. Ob Beneški Sloveniji se slovensko ozemlje stika z retoromanskim jezikovnim otokom v Furlaniji. Tudi Furlani so v zadnjem času narodnostno zelo dejavni. Na Južnem Tirolskem pa je še en otok, kjer živi petindvajset tisoč Ladincev. Vsi trije živijo na svoji zemlji že dve tisočletji, vendar še nikoli doslej niso bili tako ogroženi. Zato je treba ogrožene narode in kulture načrtno varovati. To je naloga vse in vsake družbe. Vsaka kultura je dodatno bogastvo. Naj ne postane naš čas grobar malih kultur.

Branko Jeranko, „Delo“

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 15. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Kaj bi lahko postal? — 10.00 Instrukcija za angleščino — 10.30 Infam — 12.15 Naš kozmos — 13.00 Uredništvo — 15.00 Billy — 15.50 Kremenčkovi — 16.15 Tom & Jerry — 16.25 Gibanje je vse — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Risanka — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Komisar — 21.15 Pet zabavnih epizod iz življenja v dvoje — 22.20 Reklama in šport — 22.30 Nočni studio — 23.35 Poročila.

SOBOTA, 16. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Telefrance: la Bretagne — 10.05 Instrukcija za latinščino — 10.20 Instrukcija za angleščino — 10.35 Slike iz Avstrije — 11.00 Mi — 11.30 Igramo na flavti — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 14.20 Menjava izmene — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Risanje — slikanje — oblika — 17.30 Proti Atlantiki — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Cirkus — cirkus — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Balatonsko jezero — jezero Wolfgangsee — 21.55 Šport — 22.15 Klimbim, 23.00 Poročila.

NEDELJA, 17. 7.: 11.00 Ura tiska — 15.00 Flipper — 16.30 Oče kimate — 16.45 Pravljica — 17.15 Mojster Eder in njegov Pummel — 17.40 Klub seniorjev — 18.30 Avstrijska ljudska glasba — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Muschmannovo potovanje — 21.45 Šport — 22.05 Poročila.

PONEDELJEK, 18. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Instrukcija za latinščino — 10.15 Instrukcija za angleščino — 10.30 Cowboy — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Uredništvo — 15.00 Billy — 15.50 Pink Floyd at Pompeii — 16.30 Gibanje je vse — 17.00 Za

predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti preprečujemo nesreče — 17.30 Otroška komedija — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščina divjina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.10 Doktor Teyran — 22.00 Šport — 22.20 Poročila.

TOREK, 19. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija za latinščino — 9.45 Instrukcija za angleščino — 10.00 Instrukcija za latinščino — 10.15 Instrukcija za angleščino — 10.30 Zgodbe o delfinu — 12.00 Možje brez živcev — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 15.00 Billy — 15.45 Izguba tradicije: bidermajer — 16.35 Pavza umetnije — 16.45 Tom & Jerry — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Top cat — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zlata posoda za riž — 21.00 Edwardov film — 22.35 Poročila.

SREDA, 20. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Instrukcija za latinščino — 9.50 Instrukcija za angleščino — 10.05 Instrukcija za latinščino — 10.20 Instrukcija za angleščino — 10.35 Diamanti kralja Salomona — 12.15 Zlata posoda za riž — 13.00 Uredništvo — 15.00 Billy — 15.50 Leteči hudičevi bratje — 17.00 Lutkovna predstava — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Oh ti ljubi oče — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Naš šef je ženska — 21.45 Šport — 22.00 Poročila.

ČETRTEK, 21. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Instrukcija za latinščino — 10.15 Instrukcija za angleščino — 10.30 Naš šef je ženska — 12.00 Naravni fenomen Bolgarije — 12.10 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 15.00 Billy — 15.45 Let it be — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Napete pustolovščine ob zahodni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vrtnice iz Dublina — 21.10 Naš kozmos — 21.55 Šport — 22.45 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 15. 7.: 17.30 Kompas — 18.00 K kulturni zgodovini oblačil — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Terra X — 21.00 Fascinirano odkrivanje — 21.20 Politika v petek — deset pred deseto — 22.20 Cowboy — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 16. 7.: 15.30 Športni popoldan — 17.45 Evropsko srečanje narodnih noš v Franstanzu — 18.35 Dva krat sedem — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 In vedno vabi ženska — 21.50 Deset pred deseto.

NEDELJA, 17. 7.: 17.00 Po zameđenih sledih — 17.45 Spoznate melodijo? — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Grešnica — 21.50 Dinastija — Denverski klan — 22.35 Filmski forum — 23.20 Sto mojstrov — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 18. 7.: 18.00 Perspektive — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Korenine — 21.10 Mussolini — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 1 in 1 = 3 — 23.40 Poročila.

TOREK, 19. 7.: 18.00 Orientacija — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dunaj in njegova glasba v anekdotah — 21.05 Monaco Franze — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 20. 7.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ženske zgodbe — Marika Röck — 21.00 Moč zmaja — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Franz nabi — mož od večerj? — 23.05 Franz Nabl — epilog — 23.55 Poročila.

ČETRTEK, 21. 7.: 18.00 Po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Psmi so najboljši prijatelji — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 15. 7.: 18.10 Poročila — 18.15 Čez tri gore: Ljubljanski oktet — 18.50 Tarzan — 19.15 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Rockfordovi dosjeji — 20.50 Zrcalo tedna — 21.10 Film — 22.50 TV Dnevnik.

SOBOTA, 16. 7.: 16.40 Poročila — 16.45 Tarzan — 17.10 Neko poletje — 17.40 Dolga iskanje — 18.30 Galaktika — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kartum — 22.05 Željoteka — 23.00 Poročila.

NEDELJA, 17. 7.: 9.40 Poročila — 9.45 Ziv žav — 11.45 625, oddaja za stik z gledalci — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 15.50 Gospa ministrca — 17.20 Poročila — 17.25 Slovenci v zamejstvu — 17.55 Športna poročila — 18.10 Spomini na Sutjesko — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Stanovanjska zgodba — 21.35 Izvirni — Istra — 21.55 Športni pregled — 22.40 Poročila.

PONEDELJEK, 18. 7.: 18.15 Poročila — 18.20 Neko poletje — 18.45 Pop godba: Vis „SRP“

— 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Na sivega marja sivi obali — 21.35 Slovenski baletni večer — 22.10 TV Dnevnik.

TOREK, 19. 7.: 18.15 Poročila — 18.20 V znamenju dvojčkov — 18.40 Duo madras — 19.05 Srakanjani — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Strogovi — 21.10 Skupno — 21.55 Dnevnik.

SREDA, 20. 7.: 18.10 Poročila — 18.15 Prijatelj glasbe — 18.45 Mostovi — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prisluskovalje — 21.50 Nekaj domačih popevk — 22.05 Dnevnik.

ČETRTEK, 21. 7.: 17.40 Poročila — 17.45 Mogočno morje — 18.45 Glasba starega jadrana: Split — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 20.00 Dick, Tom in Harriet — 20.30 Mogočni Mirko — 20.55 Iz koncertnih dvoran — 21.45 Dnevnik — 22.10 Odmevi 60-tih let.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 14. julija 1983

Za 100 din dobite	17.00 šil.
Za 100 din plačate	21.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.29 šil.
Za 100 lir plačate	1.55 šil.
Za 100 mark dobite	695.00 šil.
Za 100 mark plačate	711.30 šil.

Slovinci! Izrabite posebno ugodno ponudbo za dopust v Dubrovniku!

Yugotours je pripravil poseben sedem- in štirinajstdnevni program za počitnice v Dubrovniku in sicer pod temi pogoji:

Odhodi so vsak ponedeljek iz Celovca do ljubljanskega aerodroma za Dubrovnik. Namestitev je v privatnih sobah prve kategorije in prehrana v restavraciji. Privatne sobe so na razpolago v samem Dubrovniku, Srebrnem in Mlinih. Cena je enotna za vse tri kraje in sicer:

v juniju, septembru in oktobru:	v juliju in avgustu:		
7 dni	1.800.—	7 dni	2.100.—
14 dni	2.700.—	14 dni	3.200.—

v ceno je vključen prevoz iz Celovca do Ljubljana-aerodrom in nazaj, avionski polet iz Ljubljane v Dubrovnik in nazaj, prevoz iz letališča Dubrovnik do privatne namestitve in nazaj, polpenzion, turistična taksa in storitve vodnika. Doplačilo za eventualni polni penzion je 130.— na osebo in dan.

Prijave sprejema Yugotours, Pfarrplatz 5, 9020 Celovec, telefon 56 6 49

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10. Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Rupprechter-Strasse 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42086 sindok a. Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovlje

Občni zbor SPD Obir

Ob navzočnosti precejšnjega števila članov je v nedeljo 3. julija potekal pri Kovaču na Obirskem pod vodstvom predsednika SPZ, Valentina Polanška, 8. redni občni zbor SPD Obir.

Predsednik dr. Brumnik je v svojem poročilu ocenil delo v preteklem letu in med drugim z zadovoljstvom ugotovil, da je število članov naraslo na 165 in da je bila udeležba na prireditvah (trije koncerti, tri igre in dve predavanji) zadovoljiva. Dotaknil se je tudi splošnega položaja narodne skupnosti na Koroškem in poudaril važnost meddruštvenega sodelovanja v občini Železna Kapla (SPD Zarja, SPD Obir, ŠK Obir, ZSM), v okviru katerega se je že posrečilo uskladiti termin za skupni pohod od Belfelna do Peršmana in se zmeniti za izdajo dvojezičnega dru-

štvenega koledarja občine Železna Kapla. K ustanovitvi Alpskega kluba Obir pa je dejal, da bo šele čas pokazal, ali sta na Obirskem zares potrebni dve društvi.

Požrtvovalna tajnica in učiteljica Marta Polanšek, ki se je odpovedala karenčnemu dopustu in v tem šolskem letu poučevala za zbolelega ravnatelja ljudske šole, je nato podala tajniško poročilo o razgibani kulturni dejavnosti društvenih sekcij ter o uspehu že tradicionalnih prireditev kot so: pohod na Obir, kolesarski izlet, miklavževanje, srečanje manjšinskih pisateljev, proslava za materinski dan, akcija za bralne značke, pustni ples in jesenski izlet z avtobusom. Poročala je tudi, da je imel Obirski ženski oktet v tem delovnem letu 27 nastopov doma in na tujem in da trenutno načrtuje izdajo tretje gramofonske plošče, medtem ko je moški pev-

ski zbor, ustanovljen pred tremi leti, nastopal petkrat.

Kratko in jedrnatno je bilo poročilo blagajnika Nužija Furjana, iz katerega je sledilo, da so za to leto že vsi plačali članarino, in da je finančna bilanca visoko pozitivna, s čimer se je moral strinjati tudi preglednik Dolfi Stern.

Po kratki razpravi, v kateri so bili nekateri mnenja, da bo ob sankciji, prepevanju in drugih dejavnostih po malem treba začeti gojiti tudi jezikovno kulturo, je bil predlagan in potrjen stari odbor, kot pomočnica tajnice je bila izvoljena še Cita Smrtnik.

Po občnem zboru pa je Feliks Haderlap predvajal nekaj lastnih filmov, v katerih je ovekovečil Obirčane na lovu in pri delu. Zaželeli smo mu še nadaljnjih dokumentarnih in umetniških podvigov.

10. Poletna noč SPD „Zarja“ v Žel. Kapli

Velik transparent je nad glavno cesto nad Železno Kaplo že ves teden opominjal goste in domačine na tradicionalno poletno noč slovenskega prosvetnega društva Zarje. Preteklo soboto je bilo končno tako daleč. Dopoldan so se na asfaltirani planoti pred občinskim kopališčem zbrali prvi člani društva, da zaključijo zadnje priprave. Popoldne so se jim pridružile še številne članice in tako je bilo že uro pred pričetkom prireditve vse pripravljeno. Ob pričakovanju na prve goste je bil ob tem času že vsak na svojem dodeljenem delovnem mestu. In kot se je izkazalo, nikakor prezgodaj.

Prijetno tople večer (tokrat je bilo Zarjanom končno naklonjeno tudi vreme) je vabil številne goste in domačine, da se poveselijo v prijetni družbi na prostem in ob zvokih dobro razpoloženih muzikantov. Kmalu je primanjkovalo pro-

stora. Sedeži so bili zasedeni, plesišče nabito polno in ob točilnih utah so bile dolge vrste čakajočih. V kratkih besedah povedano, po vsej planoti je kar mrgolelo ljudi.

Iznajdljivi Zarjani so tudi tokrat poskrbeli za dobro počutje gostov.

Poleg znanega ansambla „Fantov treh dolin“, so gostom nudili plesni vložek, ki ga je z maturanti slovenske gimnazije pripravil Gregor Krištof, ognjemet, puščelce iz domačih vrtov in bogat srečolov. Kuhinja je poskrbela, da gostom ni bilo treba gladovati, žejnim pa so postregli športni natakariji in streljaji za točilnimi mizami. Kot že prejšnja leta, je bila tudi tokrat posebna uta za kavo in krape in z njo odgovorne ženske se niso mogle pritoževati nad nezaposlenostjo.

Ob treh zjutraj, ko so muzikantje razložili gostom, da se hočejo še vrniti domov, številni tega niso mogli razumeti. Šele počasi so se razšli, najvztrajnejši pa so počakali, da so se odprla železna vrata kopališča in so si v jutranjem hladu in mrzli vodi poiskali zaželjene svežine.

Marljivim društvenikom ni preostalo nič drugega, kot da pospravijo mize, stole, plesišče, uje idr. in za štirinajst dni shranijo, kajti 24. julija je v Železni Kapli spet tradicionalno folklorno srečanje.

MBJ

NOGOMET:

O novih igralcih po 20. juliju

Trenutno tečejo številna pogajanja z nogometaši, ki jih društva želijo imeti v prihodnji sezoni v svoji enajsterici. Rok za prijave še teče do prihodnje srede, tedaj bo šele jasno kaj se je v moštvih res spremenilo. Pri Slovenskem atletskem klubu bosta v prihodnji sezoni igrala verjetno dva nova igralca, imen trenutno še ni mogoče navajati. Kot nam je povedal predsednik SAK Walter Gutovnik pa o pridobitvi igralca Rožiča od Olimpije Ljubljane ne more biti govora, kot je pisal eden izmed koroških

časopisov.

Tudi v Šmihelu bodo v teh dneh skušali pridobiti dva nova napadalca, v ostalem pa bo uspešno moštvo ostalo skupaj. V naslednji sezoni bodo skušali priti spet med prve tri moštva, je povedal Pepi Kraut.

TEKME SAK V KOROŠKI LIGI

Začetek prejšnjega tedna so določili začetek nogometnega prvenstva za sezono 1983-84. Prvenstvo v zahodno in vzhodni koroški podligi se bo začelo 6. avgusta, v koroški ligi pa teden navrh: 13. avgusta.

Izžreballi so tudi posamezne tekme prvenstva. Za Slovenski atletski klub so izžreballi sledeče igre:

1. kolo (13/14. 8.) SK Magdalen - SAK
2. kolo (20/21. 8.) SAK - ASKO Brnca
3. kolo (27/28. 8.) WSG Mostič - SAK
4. kolo (3/4. 9.) SVG Pliberk - SAK
5. kolo (10/11. 9.) SAK - ASKO Irschen
6. kolo (17. 9.) WSG Radenthein - SAK
7. kolo (25. 9.) SAK - ATUS Borovlje
8. kolo (1/2. 10.) VSV - SAK
9. kolo (8/9. 10.) SAK - SC Šmohor
10. kolo (15/16. 10.) ASK - SAK
11. kolo (23. 10.) SAK - Spk. Lienz
12. kolo (29/30. 10.) SCA St. Veit - SAK
13. kolo (6. 11.) SAK - SV Feldkirchen

ŠOLARJI, POZOR!

Kdor bi rad igral v šolarski ekipi SAK in je rojen 1. 8. 1969 ali pozneje, naj se javi pri Leonardu Katzu (0 42 35) 32 06 ali pri SAK.

Kulturni center mladih „Sonja Markovič“ v Novem Sadu in Slovensko prosvetno društvo „Danica“ iz Šentvida v P. vabita na

VEČER PLESOV IN PESMI IZ JUGOSLAVIJE

v torek, 19. julija 1983 ob 20.30 uri v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu
Letos spomladi, ko so bili vzpostavljeni stiki med Novim Sadom in Celovcem je dekliški zbor „Sonja Markovič“ iz Novega Sada obiskal tudi SPD „Danica“ v Šentprimozu. Tokrat pa se bosta našemu občinstvu predstavila folklorni in tamburaški ansambel „Sonja Markovič“, ki sta pred letom obhajala 20-letnico svojega obstoja. Amatersko društvo „Sonja Markovič“ je nastopalo že po celem svetu, kar je prepričljiv dokaz sposobnosti te svetovno znane skupine iz Novega Sada.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO CELOVEC

RAZPIS

ZA MEDNARODNI MLADINSKI PLANINSKI TABOR
OD 18. DO 28. AVGUSTA 1983

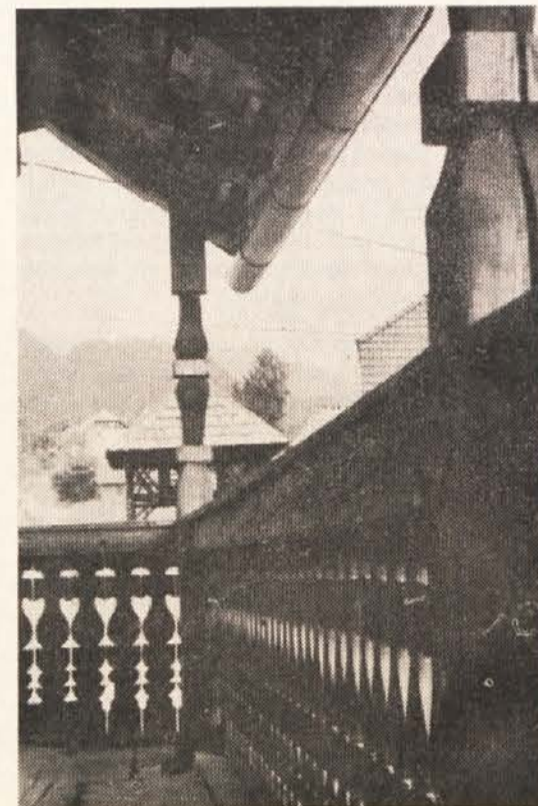
Taborilo se bo šest dni na območju Raduhe in tri dni na Peci. Predvidenih je več predavanj in tri celodnevne ture, v ostalem so na sporedu manjši pohodi in družabno življenje. Starost udeležencev naj bo od 12 let naprej. To edinstveno možnost sodelovanja (in to zastonj) na tem mednarodnem planinskem taboru nam je posredoval Mladinski odsek Planinskega društva Mežica. Prijave so možne najkasneje do konec tega meseca, na naslov: Slovensko planinsko društvo Celovec, 9020 Klagenfurt, Gasometergasse 10; tel.: (0 42 22) 42 5 50 ali 54 0 42.

Ob razstavi na Ziljski Bistrici:

Arhitektura naj služi človeku

Vsak, ki z odprtimi očmi hodi po naših krajih, vidi, da je vsaka dolina in vsaka pokrajina razvila svoje posebnosti v arhitekturi. Prilagojeno konkretnim življenjskim okoliščinam se je razvijal gradbeni stil s svojimi pristnimi lepotami, ki jih danes občudujemo le še v redkih starih kmečkih hišah, oz. preostankih teh hiš. Vedno več ljudi pride danes do zaključka, da je premalo, če to staro arhitekturo samo konzerviramo. Dele te arhitekture bi bilo treba poživiti in jih prevzeti v sodobno stanovanjsko kulturo.

Ta premišljanja se ti vsilijo tudi

Tipičen motiv iz razstave na Ziljski Bistrici

ob stanovanjskih hišah, ki jih gradijo zgolj po ekonomskih možnostih posameznika in dostikrat po tujih zgledih, npr. po tirolskem stilu. Vse to pa je samo izraz hitrih socialnih sprememb zadnjih desetletij, v katerih so se številni domačini odselili, nešteti meščani pa priselili v vas, kjer iščejo svoj odih.

V tem hitrem razvoju podleže domače prebivalstvo priseljenim slojem in ni čuda, da domači človek izgublja svojo v stoletjih zraslo identiteto, ki obsega šege in navade, jezik in kulturo, tipičen način življenja in tudi arhitekturo, nenazadnje pa še narodnost.

Člani „Slovenskega prosvetnega društva Zilja“ so imeli podobne misli, ko so začeli zbirati gradivo za razstavo „Arhitektura na Zilji“, ki bo otvorjena to soboto v Posojilnici na Ziljski Bistrici. Zbrali so stare fotografije, slikali „ganke“ in kozolca, okna, vrata in cela poslopja, da bi s tem sprožili razmišljanje o dobrinah arhitekture, ki grede hitro v pozabo. Ne gre jim pa le za to, da bi razni tradicionalni elementi bili vgrajeni v nova poslopja na folklorističen način, gre jim za več. Razpravljanje o navedenih vprašanjih naj bi človeku pomagalo, da bi našel spet svojo lastno identiteto.

ČESTITAMO

Te dni je na Dunaju opravil zadnje izpite Franci Zwitter ml., ki je disertacijo napisal o razvoju slovenske kulturne politike na Koroškem med 1900 in 1941 s posebnim ozirom na amatersko gledališko dejavnost. Bodočemu doktorju gledaliških znanosti in našemu dolgoletnemu sodelavcu priskrbeno čestitamo!

Svoj študij na pravni fakulteti na Dunaju je z uspehom zaključila tudi Olga Vouk. Novopečeni pravnici iskrene čestitke!

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi vabi na

KULTURNI VEČER

v četrtek 21. julija 1983 ob 20.30 uri v kulturnem domu v Dobrli vasi
Nastopajo: Planinski sekstet, trio Sturm, MePZ „Srce“

petek, 15. julija - 8.30 uri

TOTALNA OTVORITEV

velika nagradna igra - zadelkov za 120.000,- šil.

možnost brezplačnega nakupa

edinstvene otvoritvene ponudbe

Velikansko otvoritveno slavlje 15. in 16. julija 1983

9141 DOBRILA VAS / EBERNDORF tel. (0 42 36) 21 81

RUTAR CENTER

Za vse prijatelje in obiskovalce Rutar-Centra otvoritveno slavlje: v petek, 15. julija od 8.30 do 12. ure pijača brezplačna, sladoled brezplačen - z glasbo vas zabavajo „Fantje s Podjune“

Kdor zdaj ne pride, razdaja svoj denar!

RUTAR CENTER - zdaj še večji!